

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trlistopna petlit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Petstoletnica.

V sredo 18. t. m. praznujemo Slovenci petstoletnico enega za našo zgodovino najvažnejšega dogodka.

Naši pradedje na Koroškem so imeli pravico sami si izbirati svoje kneze in jih postavljati za vladarje. To ustoličenje vojvod, ki so gospodarili nad slovenskimi kmeti, se je jako slovesno vršilo na Gosposvetskem polju na Koroškem. Na tem polju je stal kamenit sedež, na katerega je sedel priprost kmetič. Vojvoda, ki so ga kmetje izbrali, je moral kmetiča obdarovati, da se mu je umaknil s sedeža. Preden se mu je kmetič umaknil, je stavil v slovenskem jeziku na kneza več vprašanj, zlasti če bo pravičen vladar svojim podložnikom. Novi vojvoda mu je moral istako v slovenskem jeziku odgovoriti na vprašanja in šele, ko je sedel na kamenit sedež, ga je ljudstvo priznalo za svojega kneza in se mu poklonilo.

Zadnji vojvoda, ki je bil na ta način slovesno ustoličen, je bil Habsburčan Ernest Železni, ki je 18. sušca 1414 sprejel iz rok slovenskega kmeta koroško vojvodstvo. Od tega časa je preteklo 500 let in Slovenci se tega jubileja z žalostnim srcem spominjamo.

Danes si niti predsednika kakega urada ne moremo izvoliti. Slovenski jezik, ki je bil na Koroškem tako važen, da se je v njem moral izvoljeni vojvoda slovenskemu kmetu odgovarjati, je zdaj teptan in zaničevan. Če danes na Gosposvetskem polju zahtevaš železniški vozni list v slovenskem jeziku, si v nevarnosti, da te še zapro!

Žalostno je to, toda resnično! Ta petstoletnica nam nehote vrača misli na žalostni položaj Slovencev na Koroškem. Propadati jih vidimo na vseh koncih in krajih. Ni pa dovolj, da jih pritiskajo oholi Nemci, tudi lastni bratje so veliko zakrivali, da se naši rojaki na Koroškem izgubljajo v nemškem morju. Ti rodni bratje so naši klerikalci, oni ljudje, ki tudi na Kranjskem predstavljajo Nemce pred naprednjaki. Ti ljudje so krivi, da imajo koroški

Slovenci le en državnozborski mandat; prodali so jih namreč, ko so mandate razdeljevali zato, da so mogli klerikalci na Kranjskem dobiti vse državnozborske mandate, razen ljubljanskega. In ko je začela naša Ciril-Metodova družba s svojim blagonsnim delovanjem vzbujati v koroških Slovencih narodni ponos, ko je hotela njih otroke rešiti potujčevanja z ustanovitvijo šol in podružnic, tedaj so ti prokleti izdajalci svojih rodnih bratov nastopili proti družbi in ji vezali roke. Sami ne morejo v rešitev naroda ničesar storiti, niti ene šole ustanoviti, toda rajše so preprečili sveto delo Ciril-Metodove družbe, le ker je ta v naprednih rokah.

In kadar bo tužni Korotan ponemčen do kranjske meje, tedaj bodo zadnji ostanki slovenskih Korošcev lahko kleli te izdajalce, katerim je narodnost poganstvo, če ni združena pod neomejenim gospodstvom klerikalizma.

Ali nam je treba še kaj pripomniti k tej petstoletnici? Kjerkoli zasledujemo delovanje klerikalne stranke, povsod opazujemo le pogin in škodo, ki jo dela na narodnem telesu.

In nam kranjskim kmetom, ker nam ne more vzeti materinega jezika, jemlje blagostanje in nas hoče gospodarsko uničiti. Prišel bo čas gospodarskega propada za kranjsko deželo, toda ne po 500 letih, kakor pri koroških Slovencih, ampak poprej, kakor si kdo misli. Rešitev je mogoča le, če se otresemo teh pijavk, ki so največja nesreča za Slovence tako v narodnem kakor v gospodarskem oziru.

Na moč slovenskega koroškega kmeta pred 500 leti in na njegov sedanji žalostni položaj naj se naš kmet ob tem jubileju, ki je podoben osmini, spominja in naj se mu vzbudi zavest, da v sebi samem išče ono silo, s katero se bo otresel klerikalnega jerobstva.

V toliko naj nas žalostna petstoletnica podžge in vzbudi!

RAZGLED PO SVETU.

Odgoditev državnega zbora.

Češko-nemška spravna pogajanja so se definitivno razbila in v parlamentu je bilo računati s češko obstrukcijo. — Ker torej ni vladi preostalo nobenega upanja več, da bi mogla razne državne potrebščine spraviti pod streho ustavnim potom, je v torek odgodila državni zbor v svrhu, da s pomočjo zloglasnega § 14., ki je strašil že od novega leta sem, uveljavi predvsem povišanje rekrutnega kontingenta in druge nujne državne potrebščine. — Z uvedbo § 14. je v Avstriji ustava suspendirana in v državi gospoduje začasno faktičen absolutizem. — Poleg Albanije, tega zanikrnega deteta naše nesposobne diplomacije, je sedaj Avstrija **edina država v Evropi, kjer se vlada absolutno.**

Ministrova žena usmrtila urednika.

V Parizu je prišla elegantna dama v uredništvo »Figaro«. Želela je govoriti z glavnim urednikom Calmettem. Peljali so jo v posebno sobo. V trenutku, ko je Calmette prišel v to sobo, je zapored počilo več streliv in Calmette je padel na fotelj. Deček, ki je odprl vrata, je hotel tujo damo prijeti, ta je rekla: »Sém ženska in ne bom ušla!« Streli so privabili redakterje iz drugih sob. Poklicali so dva zdravnika in policijo. Sedaj so šele izvedeli, da je napadalka žena finančnega ministra Caillauxa. Ko so Calmetta prepeljali v sanatorij, je ves čas ponavljal: »Jaz sem izpolnil svojo dolžnost!« V sanatoriju so Calmettja hoteli operirati, toda ponoči je umrl, ne da bi se posrečilo izvršiti operacijo. — Finančni minister Caillaux je podal demisijo. Ministrski predsednik ga je prosil, da naj ostane. Caillaux pa je odločno odklonil. — Soprog finančnega ministra Caillauxa so odvedli v žensko jetnišnico St. Lazare ter je bila takoj zaslišana. Izjavila je, da ni mogla več gledati nesramnih atentatov na svojega moža in je sklenila se maščevati. Ni imela namena Calmetteja usmrtiti, marveč mu je hotela dati

Razširjajte „Slovenski Dom“.

samo pošteno lekcijo. Caillaux je hotel svojo ženo še zvečer obiskati v jetnišnici. — Žena finančnega ministra Caillauxa, ki je izvršila atentat, je ločena žena nekega urednika »Figaro« ter se je pred tremi leti poročila s finančnim ministrom. — Zvečer so se vršile velike demonstracije proti bivšemu finančnemu ministru Caillauxu. — Finančni minister Caillaux je eden prvih francoskih finančnih spekulativov, mnogo-kratni milijonar in že od nekdaj na sumu, da se poslužuje nedopustnih sredstev za pomnožitev svojega premoženja. Odkar je prišel Caillaux do finančnega ministrstva, ga je list »Figaro« neprestano napadal in zlasti glavni urednik Calmette ga je neprestano preganjal, dolžeč ga, da je bil v nedopustni zvezi z raznimi bankami, pri katerih je nesramno zlorabljal svojo politično pozicijo. Dolžil ga je, da je zlorabil poznanje imenovanih ministrstva za svoje borzne spekulacije z rento, in končno, da je uporabljal svoj vpliv na sodne oblasti v korist milijonskega sleparja Rochetta. Vzbujačo je dolgo velikansko senzacijo, da se finančni minister Caillaux ni upal vložiti proti »Figaru« tožbe ter se je splošno tolmačilo tako, da se Caillaux boji dokazati resnice.

Albanija.

Ministrski predsednik Turkan paša je izjavil, da bodo za vsako ministrstvo imenovani generalni tajniki in tuji svetovalci. — Kabinet je definitivno sestavljen sledeče: predsedstvo in zunanje Turkan paša, vojno in notranje Esad paša, poljedelstvo Aziz paša, justica Mufid beg, pošta Hasan beg Priština, javna dela Prek Bib Doda, nauk Turtulis, finance Adamides.

Zaroka.

Poluradno se priznava, da se bo v kratkem izvršila v Petrogradu zaroka sina romunskega prestolonaslednika Karla s carjevo hčerko Olgo.

Portugalska.

Iz Lizbone poročajo, da je prišlo pred velikim gledališčem do spopadov med rojalisti in republikanci. Mnogo oseb je bilo ranjenih.

Abdul Hamid.

Zdravstveno stanje bivšega sultana Abdul Hamida se je tako poslabšalo, da pričakujejo njegovo smrt vsak hip.

Princ.

Vojvodinja Viktorija Luiza, hči nemškega cesarja, je povila princa.

SLOVENIJA.

s 500letnice zadnjega vstoličenja koroškega vojvode na Gosposvetskem polju se naj slovenski rodoljubi in rodoljubkinje spominjajo z obilnimi darovi za družbo sv. Cirila in Metoda in »Branibor«!

s Deželne doklade je vlada odobrila in pri užitnini so se že predpisale od 14. t. m.

naprej. V nedeljo so morali gostilničarji in mesarji že podražiti vino in meso in ljudstvo je to nedeljo tako klelo svoje, na katoliški podlagi izvoljene poslance, kakor še nikoli. Tisti liter vina, ki ga kmet ob nedeljah spiše, se je podražil in vsakdo je želel, da bi v grlu obtičal onim pijavkam, ki so tako podražili vse življenje na Kranjskem. Klerikalna deželnozborska večina je morala zvišati doklade, ker bi sicer že letos prišla dežela na kant vsled njih brezvestnega ciganskega gospodarstva. Toda postave imamo, ki zapovedujejo, da mora oni, ki ima več dolgov kakor imetja, iti v konkurz. Za dežele to ne velja, toda vlada je n. pr. na Češkem postavila cesarsko komisijo, ko je videla, da je deželno gospodarstvo zavoženo. Pri nas je pa dovolila, da se davkoplačevalce odere do kože, da bodo pomagali klerikalnim zapravljalcem še nekaj časa žreti in trositi deželni denar. Ali niso bogate izkušnje pokazale, da sedanjí gospodarji dežele niso zmožni upravljati deželno gospodarstvo? Vlada to uvidi, a jim gre vendar še na roko, da bodo naprej zapravljali. Ali je to prav? Ne, nikakor! Vlada je sokriva, če dovoli klerikalcem še naprej tako gospodariti, vlada bo odgovorna za vse posledice!

s Deželni poslanec Franc Košak je dne 16. t. m. umrl. Bil je sicer klerikalni pristaš, toda dober človek za vse, ki so se do njega obrnili po svet ali pomoč. Za občino Grosuplje, kjer je bil 37 let župan, je veliko dobrega storil in ni bil nikoli klerikalni priganjač. Ne iz ljubezni ali kake privrženosti do klerikalne stranke, je postal deželni poslanec, ampak le zaradi časti. Edino to slabost je imel, da je bil častiljen, sicer pa blaga duša, katero je vse spoštovalo, kdor je z njim občeval. Za kmeta je veliko storil in njegovemu dobremu srcu je bilo prizanešeno, da mu ni bilo treba glasovati za zvišanje velikanskih doklad, ki so za kmeta prav tako neznosne kakor za vse druge. Z Žitnikom in Košakom je klerikalna stranka izgubila res dva spoštovanja vredna človeka, ki sta le s težkim srcem in terorizirana od stokrat slabejših oseb hodila s stranko. Še dva poslance naj smrt ugrabi klerikalni stranki, potem ne bo imela med seboj nikakega, količaja značajnega in spoštovanja vrednega človeka. Blagi Košak naj v miru počiva!

s Nadomestna volitev na Notranjskem. Nadomestna deželnozborska volitev na Notranjskem za pokojnim dr. Žitnikom je pokazal, da protiklerikalno gibanje na Notranjskem mogočno narašča in da izgublja klerikalna stranka nevzdržema pristaše. Od zadnjih volitev v mesecu decembru je padlo število klerikalnih glasov za 231, dočim so napredni glasovi poskočili za 236. To je v kratkem razdobju treh mesecev naravnost kolosalen napredek, ki mora klerikalce navdajati z največjim strahom. Če so že zadnje decembrske deželnozborske volitve omajale njih vero v

nepremagljivost njihovih pozicij, vsled česar so smatrali za potrebno, nasvetovati deželnemu zboru novo spremembo deželnega volilnega reda, jih mora sedanja volitev prepričati, da se kolo njihove sreče nevzdržno vrti navzdol in da je ni več sile, ki bi mogla preprečiti, da bi že pri prihodnjih volitvah dva notranjska kmetjska mandata ne padla v protiklerikalne roke. Da, tudi to pot bi bili lahko naprednjaki zmagali, ako bi se z vso silo vrgli na volilno agitacijo in bi v to svrhu žrtvovali par tisočakov. Toda naprednjaki so stali na stališču, da je brez vsakega faktičnega pomena, ako imajo v sedanjih razmerah in kolnostih enega poslanca več ali manj v deželni zbornici, zato sedaj niso smatrali za potrebno, da bi v tem času razvili najintenzivnejšo volilno agitacijo in žrtvovali v to svrhu potrebna denarna sredstva. Svoje sile in gmotna sredstva si prihranijo za prihodnjo volilno borbo, v kateri se bo odločevalo definitivno o tem, kdo bo nadalje gospodaril v deželi. In če klerikalci niso slepi in ako nočejo varati samega sebe, se morajo že sedaj zavedati, da njihovemu gospodstvu v deželi že poje mrtvaški zvon. Propad klerikalnega gospodarstva je na poti in morali bi nastopiti Titani, ako bi hoteli ta propad ustaviti ali preprečiti.

s Iz deželnega odbora. Vzame se na znanje razsodba poljedelskega ministrstva, s katero se daje prednost deželnemu hidroelektričnemu projektu ob Ljubljani pred onim mestne občine. — Pritrdi se želji c. kr. vlade, naj bi se potom noveliranega domovinskega zakona priznalo domovinstvo tudi nastavljenecem javnih državnih podjetij v občini njihove definitivne nastanitve. — Ker je neko c. kr. okrajno glavarstvo zahtevalo od županstev boljšega varovanja uradne tajnosti, zlasti glede kazenskih ovadb, zahteva se od deželne vlade, da na isto dolžnost opozori tudi orožništvo. — Deželno vlado se nadalje pozivlja, da povabi deželni odbor k vsem komisijskim razpravam glede podjetij, ki se dotikajo v kateremkoli pogledu javnih neeraričnih cest. — Na vabilo bukovinskega deželnega odbora se pritrjuje skupnim konferencam vseh deželnih odborov zaradi saniranja deželnih financ. — Doba opeke se odda ponudnikom Malli in Zabret, vsakemu za polovico (po 39 K za tisoč komadov). — Na tozadevni interpelaciji deželnih odbornikov grofa Barbota in dr. Trillerja pojasni referent dr. Lampe, da so govorice o velikih škodah in ponesrečenih delih na Završnici v bistvu neosnovane. Treba je le vsled zahteve stavbnega urada podreti neki betonski objekt pri vspenjači na Savi, katerega je napravilo podjetje na lastni riziko. Istotako mora podjetje Redlich in Berger na lastne stroške iznivelirati omet predora in iznova izvršiti neko manjše betonsko delo ob vhodu predora, katero je bilo vsled mraza slabo napravljeno. — Mestni občini Kranj

se dovoli najetje posojila 180 tisoč kron za napravo kanalizacije, če se občina podvrže s posebnim reverzom jako strogim pogojem glede izvršitve del ob javnih neeraričnih cestah in ako tem pogojem pritrdi preje tudi okrajni cestni odbor. — Isti občini se odkloni z večino glasov dovoljenje za najetje posojila 40.000 kron v svrhu izrabe neke male vodne sile za električno razsvetljavo, češ, da bi se taka naprava ne rentirala in naj Kranj vsled tega raje čaka na deželno elektriko. — Šolski in lovski zakon se na podlagi znane lex Lampe z glasovi večine »izpilita« in predložita potem v sankcijo. — Mestna občina Postojna se bo »revidirala« po dveh deželnih revizorjih. — Komisiji za pogozdovanje Krasa se izplača na račun dovoljene deželne subvencije 10.000 K. — Dovolijo se podpore: Pogorelcem v Trebči vasi 2000 K (za kateri znesek naj nakupi in razdeli županstvo v Žužemberku krme); vaščanom v Razborju pri Čatežu za napravo neke občinske ceste 1000 K; posojilnici pri Sv. Križu za umetna gnojila ubogim posestnikom 500 K; podporenemu društvu slovenskih visokošolcev v Pragi 400 K; onemu na c. kr. učiteljsku v Ljubljani 200 kron. Odboru obrtnonadaljevalne šole v Škofji Loki se dovoli v poplačilo dolgov primerne podpora le tedaj, ako isto stori tudi deželna vlada. — Akciji zoper onesnaženje Save po rudokopih in drugih industrijah se bo deželni odbor pridružil z vso odločnostjo. — Proračun za uravnavo vipavskih voda s potrebščino 1.500.000 K se vzame na znanje ter se bo od vlade zahtevalo, da prispeva za ta dela vsaj v toliki meri, kakor je to storila na Goriškem. Gradbo deželnih cest Horjul-Velika Ligonja, Zalog-Črni vrh in Polhov gradec-Mala voda se odda najnižjemu ponudniku dr. Samohrdu za skupno vsoto 260.415 kron. — Premija za strupene kače se določa za leto 1914. na 40 v za komad. Prihodnje leto se bo priznavanje takih premij opustilo, ker bo ta golazen baje že precej iztrebljena.

s Pijavka kranjskega prebivalstva. »Slovenec« je kar iz sebe, da je **zvišanje deželnih doklad** zadobilo najvišje potrjevanje. Verjamemo, da so klerikalci tega veseli, saj se jim bodo zdaj z ljudskimi žulji napolnila vsa korita. Ljudstvo bo sicer hudo trpelo, vsem se bo življenje podražilo in poslabšalo, vsi bodo imeli še večje skrbi za obstanek, kakor doslej, a kaj to klerikalce briga, saj sede pri koritih in korita bodo zdaj polna. Zato se pa prav nič ne čudimo, da je »Slovenec« tako vesel **zvišanja doklad**. Prišli so zlati časi: pijavke se bodo debelile, ljudstvo pa bo propadalo.

s Poslanec Demšar, odjedalec kruha. Gozdno oskrbnništvo verskega zaklada je oddajalo sekanje hlodov in drv ter spravljanje v dolino iz bohinjskih gozdov zanesljivim drvarskim mojstrom, ki so to delo dobro izvršili in tudi delavce in voznike

dobro plačali. Ker se je oddaja vršila ponudnikom brez javne dražbe, se je pa »ljudski zastopnik« Demšar pritožil na ministrstvo in to je razveljavilo jesensko oddajo ter razpisalo javno zmanjševalno dražbo. Prejšnjim podjetnikom se je na ta način odjedlo 10.000 kron zaslužka, odjedlo se je pa tudi delavcem in voznikom, ki jim podjetniki ne bodo mogli več toliko plačevati. Lepe zasluge si je pridobil ta poslanec, ko je ljudem odjedel zaslužek in nekaj več dobička pripravil bogatemu verskemu zakladu. Ljudje v Bohinju in v Češnjici so skrajno ogorčeni, kajti s to odredbo je prizadetih največ klerikalcev. Pa naj drugokrat še volijo takega poslanca!

s Prodaja lesa. Deželna vlada v Sarajevu proda iz gozdnega okoliša Žiraja 9800 m³ bukovega in 3000 m³ jelovega lesa, iz gozdnega okoliša Jalova 19.800 m³ bukovega in 1800 m³ jelovega lesa ter iz gozdnega okoliša Studenac 29.700 m³ bukovega in 16.500 m³ smrekovega in jelovega lesa, ki ga je veter polomil. Sprejmejo se le pismene na celo razpisano množino ali pa na množino iz posameznega gozdnega okoliša se glaseče ponudbe, ki jih je poslati najkasneje do 28. aprila t. l. do 11. ure dopoldne deželni vladi v Sarajevu. Razglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

lj »Sokol« v Št. Vidu nad Ljubljano. Darovalci za zgradbo Sokolskega doma se — čast in hvala jim — pridno oglašajo. A men teh darovalcev dosedaj še ne objavljamo po časopisih, a storili bomo to pozneje. Pač pa se zabeleži vestno in natančno vsak prispevek in slednjega darovalca v posebno knjigo, ki je in ostane vsakomur na vpogled. Želeti je, da bi dosedanja darovalci dobili še mnogo posnemovalcev.

DOLENJSKE NOVICE.

d Iz Zasavskega pogorja. Slučajno sem bil danes v Št. Lambertu pri sv. maši. Takoj, ko pridem v svetišče, vidim prečastitega pred šol. mladino in sem slišal, da je zopet enega birmal, kar je že njegova navada. Potem jih je prav surovo ozmerjal, tako, da se mu je nekdo naglas zasmel. Taka klerikalna olika: nas kmete oliko učite, ki je sami nimate! Potem pride na leco in prične brati takozvani pastirski list, ki ni vreden tega imena. Med branjem je omenil, kako dobro in tudi lepo da je hoditi k službi božji, kako mogočno donijo orglje — in kako ubrano cerkveni pevci pojo! No, tukaj ste se pa malo preveč vrezali! Orgelj že ni bilo slišati par nedelj, cerkvenega petja pa ne, odkar so tiste Marijine device čez ojnice poskakale. Bodite uverjeni, da te, ki jih še pustite na kor, niso nič boljše v tem oziru, kar se tiče petja, pa je prav zanič. Imamo pa še star račun. Ali se še spominjate pretečenega leta,

ko nismo imeli dva meseca organista? Toda plače zanj pa niste odpisali, kar znese 120 kron, reci: stódvajset kron. Torej, če ste tako pravični, zakaj niste odšteli zgoraj omenjeno svoto? Pravite, da ste vi gospodar; mi pa mislimo, da je tisti, kdor plačuje, a ne tisti, kdor jemlje. Mi kmetje še nismo nobenega preganjali. Da pa ne bodem vseh kotov pregledal, se omejim le na organista, ki je bil z dušo in telesom organist. Pa je že smola; imel je brhko hčer, ki pa ni hotela dajati desetine svojega telesa cerkvi, zato jih ni mogel več videti takratni svečenik. Še mnogo imamo poročati, pa naj zadostuje. — **Kmet z Zasavskega pogorja.**

d Hotič. Po njih delih jih bode te sodeli in spoznali ali pogovor pred cerkvijo po maši. No, Matevž, kako je izpadla pravda s Kladnikom? Pravijo, da je Kladnik prost kazni, ker je kupil od mladoletne deklice žival. Plačal bo 60 kron sodnih stroškov in kuharica ima plačati 82 K in fanta prositi odpuščanja. Sedaj bode pa zopet v občinskem odboru, kajne? Veš, Matevž, pri nas je pa že tako, da še nikoli tako grdega in sovražnega življenja ne pomnim. In tega so krivi naši slavni možje. Zakaj delajo razloček med ljudstvom in to med nami, ubogimi farani? Zakaj nas tako grdo stiskajo, ker smo že obloženi z davki, da nikjer tako hudo in še grdo nas preganjajo. O kmet, kmet, kam si prišel! Kaj dela s teboj župnik, ko mu ne moreš nositi darov, ker sam nič nimaš. Kaj stori župan za tebe, kmet, ki si ga postavil na županski stolec? O kmet, primi se za glavo in kliči na pomoč! Kdo te naj posluša? Kam so šle obljube, s katerimi so ti obetali podpore? Da, podpore delijo sebi, tebe pa žulijo do kosti. Ker nam je britka skušnja odprla oči, zatorej nas ti slavni možje pokopavajo v grob stare tlake in pokore. Mi se nočemo več pokoriti, ampak si bomo preskrbeli boljše prihodnost in sami gospodarili. Ne in ne, tako ne more iti naprej; strune pokajo, da se sliši do neba. Pravica zahteva maščevanja in tega pričakujemo sedaj mi davkoplačevalci. Ko bi naš župnik skrbel za blagor mu izročenih ovčic, bi jim preskrbel dobrega in poučnega berila, ne pa nepovabljenega lažiljuba, ki ima samo hinavščino in zavist za vsebino. Ljudje se čudijo, kdo to pošlje. Mi že vemo, kje je izhod. Berimo pridno resnicoljubni list »Slovenski Dom«, ker ta je pravi prijatelj sedanega časa. Janez, ti si pameten in prav govoriš. Ko bi vsi to vedeli, kar si mi ti povedal, pa bi bilo drugače pri nas. Zaspenci so še, ki še dremlejo, veš, pa bolj malo jih je še. Skušnja uči in skušnja izmodri vsakega in tudi naše občane bo pocukala za lase in potem bo dan jasen, svetel dan bo. — Na svidenje, Matevž!

d Iz šentvidske fare na Dolenjskem. Ker naši klerikalci vedno nakladajo davek na davek, je pri nas vse silno razburjeno in se vse povprašuje, kako da je kaj takega

mogoče. Stvar je pa taka. Naši klerikalci so bili že poprej šest let absolutni gospodarji v deželni zboru in odboru. Gospodarili so slabo, razmetavali so denar svojim podretnikom in delali so z denarjem kakor svinja z mehom. Napravili so veliko milijonov dolga na deželo, ker pa dolg peče, tako je pekel tudi naše klerikalce. Razpustili so pred časom deželni zbor in se nato vrgli s silno agitacijo na ljudstvo. Razni kaplančeti, fajmoštri in drugi taki so letali po vaseh od hiše do hiše s šampiljo v roki ter odtiskavali ime klerikalcev, lagali in farbali po shodih. Pri nas v Št. Vidu je bil shod. Na njem je govoril dr. Lampe o nekakšnih zajcih, katere bo baje vsak lahko streljal, seveda, ako voli klerikalce. Nadalje je nekaj čvekalo ta mali far o liberalcih. Dejal je, da nimajo vere in da izhajajo baje iz opice. Niti z besedo ni omenil tega, kar je zdaj prišlo. Komaj pa so spravili svoje mandate pod streho, pa že streljajo zajca, pa ne zajca, ampak kmeta. Od vsega boječ ti ubogi kmet moral plačevati, ostal ti je samo še čisti zrak in mrzla voda, da nista obdavčena. Ker se pa sliši že od novih milijonskih posojilih, bodo najbrže tudi na čist zrak in na vodo naložili davek. En vinar na en liter čiste vode, bo djal ta mal far. Kako bodo merili davek od zraka, bodo pa že pogruntale kunštne klerikalne butice. Nasprotno se je pa pocenila živina, ki je edini kmetov dohodek in se bo vsled novega davka na meso še bolj pocenila. Kako boš, ti kmet, vstrajal? Kar imaš za prodati, se ceni, kar imaš pa za kupiti, bode vse strašno drago in vrh tega se je silno zvišal tudi davek. V zahvalo, ker si volil klerikalno, bodeš sedaj, ti ubogi kmet, v letnem času delal sam 16 do 18 ur na dan ob suhi skoji kruha in mrzli vodi. Delavcev ne bode moč dobiti, ker ne bo mogoče kupovati pijače, ki bo strašno draga. Novi davek bo tudi močno zadel obrtnike in gostilničarje. Ker bo vse strašno drago, bodo gostilne in prodajalne prazne, njih lastniki bodo pa samo za to še na svetu, da bodo plačevali klerikalcem davek. Že sedaj smo mi kmetje komaj dihal, pod takimi razmerami pa ne bomo mogli shajati. Ko se urede delavske razmere v Ameriki, bomo odšli večinoma vsi v Ameriko. Svoje domove, žene in otroke bomo pustili pa našim klerikalcem, ker hočejo z nas odreti vse. Zgodovina slovenskega naroda bode pa še čez sto let pisala, da so leta 1914. klerikalci uničili kranjskega kmeta.

d Iz Tržišča. Ne prepriati se, ne za vsako malenkost k sodnji, svojega bližnjega ne pripravljati v škodo! Tukaj pri občinskem posredovalnem uradu je vedno vespole tistih tožb in preprirov, tako podarja gosp. župnik v svojih govorih. No, in sedaj pa zvemo, da je ravno ta gospod ovadil župana gosp. Flajsa radi kršenja volilne prostosti in namreč ovadil lažljivo! Lepo je to! Tam na prižnici se tako mlo in sveto obrača kot božja mati vseh sedem žalosti ter tako po božje ganljivo pripove-

duje, da bi si človek mislil, da je res cel svetnik, ko pa s prižnice pride, ga pa drži skupaj samo sovraštvo, misel, kako bi kje katerega pripravil v škodo in sploh dejstva, ki spadajo preje v svinjak h koritarjem kakor njemu kot Kristusovemu namestniku. Ni ga tako krivičnega, tako podlega, tako nesramnega sredstva, da bi se ga ne poslužil zoper takega takega, ki mu ni podretnik, samo da bi ga uničil. Pa naj takemu dušnemu pastirju potem ljudstvo kaj zaupa, kaj verjame!?

d Tržišče. Pod goro, kaj pa tam? — Mladina bo! En čukec bo zopet več na svetu! Oče je pa ptič! No, seveda oholi, prav pravega sistema klerikalec je! Ampak malo preveč je pa zopet to, vdovi kaj takega napraviti. Prav hudo prijetno se baje to ne zdi njegovi poročeni ženi. Kaj bo pa župnik rekel in kaplan? Zadnjič sta tako zelo vpila, da so vse nezakonske matere »kurbe« in otroci »pankerti«. Ja, kaj, kaj pa, ko bi — veste kaj? Čukov zmanjkuje! Kaj, ko bi bil gospod župnik, ko je tako kunšten in pa politični človek, naročil temu vzor-klerikalcu, naj bo za plemenjaka, ki naj skrbi za to, da se čuki pomnože?! Saj ni nič za to. Ampak zakaj potem lažejo iz pastiskega lista, da so med liberalci sami nezakonski očetje in da so celo med liberalnimi poslanci sami taki, ki hočejo turški zakon!? Bog ve, kolikokrat se je že slišalo iz prižnice, da je liberalni poslanec dr. Ravnihar zahteval v državnem zboru postaviti, po kateri bi mož lahko imel dve ali več žen, kar je seveda laž. Ne bi bilo lepše, da bi molčali? Tistega pa ne povedo, kaj je uganjal lemenatarski profesor Krek! — Res, ko človek, zamišljen gleda v tako politiko, mu jezik nehote sikne: »pfuj!«

d Od Sv. Trojice. Ko so imele žene izpraševanje za velikonočno spoved, jim je gosp. župnik, kakor sem zvedel, natvezil na ušesa vsemogoče reči. Nič pa me ni tako presenetilo, kakor to, da se je župnik takorekoč bahal, da je nekemu možu rekel, naj pusti »Slov. Dom«, naj ne bo več njegov naročnik in da ga je isti ubogal. Dobro sem vedel, da tisti sem ravno jaz. Bil sem pri njem pri spovedi in povedal, da imam naročen »Slov. Dom«. On mi je pa dejal, da mi ne da odveze drugače, da obljubim, da bom ta list pustil. Obljubil sem in besedo tudi držal: ko je naročnina lista potekla, je nisem več obnovil. Da pa bo častiti gospod župnik vedel drugič svoj jeziček malo brzdati in da ne bo delal z me-noj reklame, naj ve, da odslej naprej sem zopet naročnik »Slov. Doma« in da se na to ne bom čisto nič oziral, če mi radi tega kak fajmošterček da odvezo ali pa ne. Preprosto kmet sem. Nisem hodil drugam v šolo, kakor v Tržišče ob času, ko je bila šola še zelo pomanjkljiva, pa vendar toliko jih le imam v glavi, da z odločnostjo trdim, **da vsak, ki bi se radi tega, če bi bral napredne liste, bal, da ga bo hudič tiral v »peklensko brezno«, je največji neumnež.**

d Sveta Trojica. (Tržišče). Nezakonske matere so »kurbe«, otroci nezakonski pa »pankerti«, tako oznanjata iz prižnice naša dva pastirja duš. Torej nezakonski otrok še človek ni! In kako to, da je hautman os... — pardon, ne oslov, hautman »orlov«, Kobalov Francelj, daroval svoj krancelj nezakonski devi, jo vzel v zakon? Torej on ima za svojo družico »pankerta«. Človek pri zdravi pameti pa mora reči, da Mihleto Micelj, Kobalova soproga, ni »pankert«. Kdor vidi doli na pošti nezakonskega »pankerta«, mora tudi reči, da ni »pankert«, ali vsaj, da je fletkan »pankert«. In še mnogo bi se jih lahko naštel. Pa le zakaj ta ljuba dušebrižnika nič ne pomislita, da imata ravno med svojimi backi največ takih, ki jih zadenejo tiste »kurbe« in tisti »pankerti«, ki jih mečeta raz leco? Ali mislita, da se jim to dobro zdi? Naj bi poskusila iti k nemu ali drugemu, pa bi slišala, kar jima gre. Skratka: Pometaj pred svojim pragom, pravi pregovor, gospodje! In tudi sicer bila naj bi vendar človeška in nikar ne tako strašno surovo nastopati. Saj nezakonske matere tako dovolj zaničevanja, revščine in sramu zaužijejo in ni jih treba še s prižnice tako nečloveško zmerjati!

Rodoljub.

d Iz Trebnjega do Št. Ruperta. Kot čitatelj vseh naprednih in klerikalnih časopisov, radovednež vseh radovednežev, potnik tvrdke N. S., sem potoval minulo zimo po tej dolini in prišel na Mirno na dan godu vseh norcev. Tisti dan, ko so geometri merili in naredili obris — na farovškem gnoju na Mirni za novo župnišče, katero zahteva in želi župnik Anton Kocijančič od svojih zvestih in nezvestih faranov, sem videl obenem, ko je nekdo prosjačil za novo župnišče, toda zato je bil vjet in za kazen obešen za pete. Na Mirni sem izvedel zanimive stvari: Županova hčerka Lojska bo pripomogla župniku za nekaj sto kron, kot se je čula ob sodba v Trebnjem. Ali se bo Kocijančič enkrat izpametoval, ali ne, da ne bo žalil ljudi na časti? Pripovedovali so mi, da ima ta človek čuden značaj. Kaplana nima in ne organista. Orglje bodo postale plesnjive. Mežnarja je imel, da je agitiral za deželnozborske volitve, ajdovo bero pobiral, šampilje pritiskal in zakonske žene vznemirjal. Ko so volitve nimule, ga je pa odstranil. Vzel je v službo hlapca, da mu obenem mežnari, baje za borih 14 K na mesec. Župnik gospodari moderno, pa vseeno je bila njegova krava na oklicu pred cerkvijo za davek. Stari mož mi je povedal: Šestdeset let sem star, pa še vselej sem pri spovedi dobil odvezo. Zadnjič pa ne, ko smo imeli večno molitev. Prišli so neki gospod iz Ljubljane spovedovat, pa polovico nas je šlo s suho. Ta gospod so bili tudi hudi na prižnici, da nikjer na Kranjskem ni tako slabega farovža, kot na Mirni, da bi si človek lahko nogo zlomil. Mirničanje pa pravijo, če si jo ni še do

sedaj nobeden kimavcev, ki vedno vise v farovžu, si jo še ne bo in tudi novega farovža še ne bo. Kdor ga hoče imeti, naj ga le zida sam. V tej denarni krizi, slabih letinah plačevati naklado za šolo, nove deželne doklade, rediti koritarje, pa še Kocijančiču zidati farovž, ne gre. Vozil sem se iz Mirne s postiljonom Jožetom po lepi Šentrupertski dolini, ki je prišla vsled zaslepljenih in neprevidnih ljudi, da gospodarijo občino tujci. Žalostno za tebe, tamošnji kmet. V gostilni pri pijavki v Št. Rupertu dobim za mizo trojico mož. Imeli so žlahtni pogovor o politiki, o kmetiji, h koncu o krstu in o popih cele okolice. Prične mož črnolasec s čikom v ustih, kot bi imel tepko med zobmi: Proketo je čudno, da pusti ljubljanski škof duhovnike, da delajo tako z ljudmi. Vidite, Uhanov otrok iz Hrastnega bo že 3 mesece star, pa še ni krščen. To pa zato, ker bi mu smel biti Rakovski za botra, pa ni bil sprejet, ker je naročen na »Slovenski Dom«. Bulc iz Mirne je tudi prišel sem za botra, pa ni bil sprejet. On pa ne bodi nemaren, vzame soprogo, pusti babico in otroka, zapreže kobilu in hajdi domov, rekoč: Le krstite, kakor hočete. Imel je prav, ker ni imel stroškov. V Trebnjem so imeli duhovniki konferenco in ko so bili siti rujnega vinca, pečenk, puranov in rac, je vsak posebej obral svoje liberalce cele fare; nato so sklenili, da vsak, ki je naročen na napredne časopise, ne bo ne za birmanskega in ne za krstnega botra sprejet. To so dali na zapisnik in knezoškofijski ordinarijat je to potrdil. Pričela se je obenem pravcata gonja proti nekimavcem in naprednim časopisom in to le v trebanjski dekaniji. Vrag si ga vedi, če smo pod drugim Bogom. Jaz zaradi tega vseeno ne bom pustil časopisov, ki vsaj razlože in povedo, kako naj se ogiblujemo slabih ljudi na svetu. Če pa nisem za botra, naj pa bo sam, kdor hoče. — Beži, beži, se oglasi sivi starček, saj se dela izjema tudi v trebanjski dekaniji. Nekateri te pusti za botra in se nič ne vpraša, na kaj si naročen in kaj bereš. Šmalc iz Mirne ima napredne časopise, pa živ krst mu ne reče nič. Če bi pa po mestih gonili to oslarijo, ostane čez polovico otrok brez krsta in birmice. Tako pa ni nikjer, kot pri nas v Št. Rupertu. Kaplan Štrajhar je kot župnik župan, mlekarno ima in sedaj bo začel delati še sir. Vse gospodari, pa še ni zadovoljen. No enkrat ga bo že minilo! — Tako sva pregledala, gospod urednik, kako se bori kmet trpin, poštenjak, zaničevan od ljudi, ki jih je sam posadil na svoje rame, da jih živi. Toda, zasijalo bo solnce in zjasnilo se bo tudi tem ljudem.

zg Novi letni in živinski semenj v Zagorju ob Savi se vrši na cvetni četrtek dne 2. aprila t. l.

GORENJSKE NOVICE.

g Iz Stare Oselice. Kaj vse se dogaja tu v teh hribih, ne bomo poročali, le ob kratkem načrtamo nekaj bolj važnih stvari v proslavo našega župnika Sovkupa. To je mož po volji našega kranjskega klerikalizma. Pred nekaj časom se je pijan potolkel pred neko gostilno in to je dalo povod, da je nekega poštenega moža poškoval, kakor bomo poročali kasneje, ako bo hotel. Predzadnjo nedeljo je vrgel par Marijinih družbaric iz družbe, ker so plesale. Akoravno je tudi neka druga plesala, je ni vrgel ven, čeprav je bil o vseh enako informiran. Zakaj nima za vse enake mere? Na dan sv. Pavla so nekateri fantje malo plesali v tukajšnji gostilni, a neki dolgojezični možiček jih je obdolžil, da so ukradli pleče, kar seveda ni res. Le povedali bi mu, da drži drugič jezik za zobmi, sicer bo druga pela. Župnik pa je takoj ovadil gostilničarja, ker ni imel licence in tako mu je izkazal telesno delo umiljenja. Še nekaj bi vprašali. Odkod ima Sovkup pravico, da otroke pretepa v šoli in tako, da se jim po več dni pozna. Ali je to samo neumnost staršev? Takih novic je pri nas vedno dosti, pa za danes dovolj. — V Oselici smo tudi pesniki in neki hudomušnež je to - le zapel:

Prišel je Janez s Češkega
pobivat' v Oselico svojo glavo.
Ponoči pred gostilno
natrkan, pijan
je padel, a vstal ni brez ran.

Zutraj premišlja,
kje je rano dobil,
nazadnje, se spomni, da v gostilni je bil.
Sramota za župnika bila bi ta,
če rana v cerkvi bi se videla vsa.

Kako b' se očistil, da nedolžen bi bil,
da ljudje ne bi ved'li, kje jih je dobil?
In kmalu se spomni in misli tako:
V gostilni jaz bil sem in tam se tepo;
Bezjak me je udaril, zares je tako;
ovadbo napravim, potem bode šlo.

Par mož da za pričo in eno dekle,
da bolj bo držalo, če ta zraven je.
Dan sodbe je prišel,
k sodnji gredo,
Bezjaka zaprejo, oh to je lepo.

Sovkop pa v Loki kočijo napros',
z njim mežnarja dekla ponosno se voz',
sta skup se peljala iz Loke na dom,
bilo je veselo, čindarabom!

g Iz Stare Oselice. Da je naš župan res postal pravi in pristni klerikalec, je prišlo šele letos na dan. Kakor pri deželnozborskih volitvah, pri katerih je jako pristransko postopal, nam kaže tudi pretečeni predpust. Iz prepričanja gotovo ni to postal, ali je iz nevednosti, ali iz korist-

lovstva? Najbolje bi vedel to povedati njegov žep. Bilo je pred štirimi leti, ko je bil izvoljen prvič za župana, ampak ne iz političnega strankarstva, ampak radi krajevnih razmer. Ko so bile zadnjič volitve, se je odpovedoval do zadnjega, ali kaj to? Zopet bi mogoče vedel to povedati njegov žep. Imel je seveda vse polno agitatorjev, da se je zopet vsedel na županski stolček. Odpovedal se je letos ob Novem letu, ampak le na videz. Zakaj? Nekateri trde, da zaradi lenobe; sam pravi, ker časopisi pišejo o njem. Ne spodtikali bi se nad tem človekom, ko bi se tudi on ne, toda, saj vemo, da je le orodje Preserca. Žalostno!

g V duševni zmedenosti je zažgala doma na postelji svojo obleko 28letna Marija Noč, gostilničarja in posestnika hči iz Javornika. Noč je zadobila pri tem znatne opekline in so jo morali odpeljati v deželno blaznico na Studenec.

NOTRANJSKE NOVICE.

n Črni vrh nad Polhovim gradcem. Čudne razmere so pri nas. Novo cesto hočejo župan, župnik in neki gostilničar speljati po svoji volji, da bi šla namreč tam, kjer bodo sami hodili in vozili. Mi farani nismo nič vedeli o tem, šele neki mož je zvedel o tej slepariji. Tudi je šel fajmošter v Ljubljano ter počrnil nekatere posestnike, da so liberalci, da njim ni treba ceste, ker je za nje stara pot dobra. Kajne, to je lepo! Za cesto bomo vsi plačali, po nji pa ne bomo hodili. Zato naj se cesta spelje tam, kjer bo vsem v korist. Gospodu župniku pa rečemo, naj se briga in zagovarja tisto pot, ki pelje v nebesa, v naše gospodarske razmere naj se pa ne vtika.

n Preprečen vlom na Vrhniki. Predpretečeni petek ponoči ob 2. sta mesar Kos in občinski stražnik zasačila pri vlovu v gostilno pri Oblaku na Vrhniki, kjer je tudi loterijska pisarna, mesarskega vajenca K. in ključavničarskega pomočnika Šusteršiča. Pri Šusteršiču so našli nabit revolver, 15 vetrihov in pripravo za odstranitev železnega omrežja na oknu. Šusteršiča so prijeli in izročili sodišču. K. je utekel.

n Dolenji Logatec. Minule deželnozborske volitve so zopet pokazale, kako pri nas klerikalizem rapidno pada. Pri teh volitvah je dobil napredni kandidat 88 glasov, 12 glasovnic je bilo praznih, 16 volilcev pa ni volilo in to bi bili sami napredni glasovi, če bi bila volitev bolj resna. Te glasove so oddali popolnoma prostovoljno napredni volilci, kajti za te volitve se pri nas od napredne strani ni brigala živa duša; vsakdo si je mislil, klerikalci so napravili dolg, pa naj se tudi brigajo, da se plača. Klerikalci so agitirali noč in dan, pa so za svojega Gostinčarja komaj 110 glasov skupaj spravili. Volilo je tudi več neupravičenih klerikalcev. Napredni volilci so uganjali z glasovnicami razne šale. Eden

Razširjajte „Slovenski Dom“.

je napisal na svojo glasovnico: »O du lieber Augustin, Geld ist hin, Konsun ist hin, alles ist hin!« To je bilo smeha pri skruti-nju, ker je vsakdo vedel, da se to tiče pri volilni komisiji navzočega našega klerikalnega pod župana Vidmarja, katerega so naši klerikalci 8. t. m. od svojega konsuma sramotno odstavili in mu ta dan na občnem zboru očitali, da je on kot konsumni blagajničar le v svojo korist delal. Ta človek se je še pri teh volitvah za svoje sramotilce-kerikalce potezal, sedaj pa še pričakuje, da ga iz občinskega odbora potisnejo. Taka je klerikalna značajnost! Pri zadnjih občinskih volitvah leta 1912. je bilo pri nas še tako veliko število klerikalcev, da so dobili 17 odbornikov, naprednjaki pa komaj potom žrebanja enega, v komaj poldrugem letu so pa ti samopašneži toliko nazdovali, da pri bodočih občinskih volitvah niti enega odbornika ne dobiijo, kajti vidi se očitno, da mi naprednjaki vstajamo, klerikalcev je pa strah in sram —!

n Iz Ostrožnega brda. V zadnji številki »Lažljuba« se gospod Bojanc tako hudi na nas, posebno pa na neke lesne in petrolejske trgovce. Obenem se hvali, koliko dobroto nam je letos napravil samo pri moštu in namiznih jabolkih. Pravi, da je le en vagon plačal po 7 K za kvintal, vse druge po 9 K za kvintal. Res je pa, da je plačal prve štiri po 7 K za 1 kvintal in druge štiri po 9 K za 1 kvintal. Pravi, da je 20.000 K dal Ostrožnobrdčanom za jabolka. Tobro znaš računati, Tonček! Toda napravil si le stroške ljudem, ker si se tožaril, jabolka pa še zdaj nisi vseh plačal. Lahko tudi še v Št. Petru vprašaš dva gostilničarja po računu, ker ti je eden posodil vago, drugi pa dal skladišče. Niti dušni pastir nisi dober, še slabši si pa kot trgovec. Zahvaliti se imamo Vovku na Ostrožnem brdu in Cergolju na Suhorju, ki sta naložila nad 40 vagonov jabolka in vse do vinarja pošteno izplačala ljudem in prav izračunala. Ti si hotel njima delati konkurenco, ker že več let kupčujeta z jabolki. Mislil si, vsako leto zaslužiš po 4000 K, letos jima bom pa jaz malo nos privihal. Seveda je vse to, ker sta liberalca! Nos si si pa sam privihal za več kot za 4000 K. Onadva sta vse pri vagonu izplačala, tebe so pa čakali celi mesec. Sedaj, v zadnjih letih si nekako vrtoglavi in se vedno pritožuješ, da ti v glavi šumi. Od te tvoje ponesrečene kupčije so ljudje prepričani, da nisi res prav zdrav, najbrže od Babičeve ohceti, ko si si bil bučo prav pošteno razbil. Praviš, da bo kmalu na Ostrožnem brdu vse za S. L. S. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah, ko ima vendar naša vas nad 50 volilcev, si dobil bore štiri glasove. To je tvoj lepi napredek za stranko, vsi drugi so kot en mož oddali glasovnice gosp. Urbančiču. Svoje backe lahko na Ostrožnem brdu sešteje na prste ene roke. Kakšni so ti backi, ni vredno povedati. Če boš pa izzival, jih bomo pa

opisali, kakor tisto tvojo pot od svatovanja domov, ko si si glavo razbil.

n Iz košanske doline. V predzadnjem »Domoljubu« so se zopet oglasili naši vzor-možje, pa samo za to, ker so jim šli malce pregledat volilne imenike. Vsled tega jih je prišla taka srbečica, da so se nekoliko obdrsalili ob ljudi, ki jim niso še prav nič žalega storili. Na tem se vidi, kako bi radi vse podse spravili, zato jih pa peče, ker ne trobijo vsi v njihov rog. V dopisu se omenja, da v košanski fari ni več liberalcev. Ima prav, dopisnik, liberalcev ni, ali vendar obstoji protiklerikalna stranka. O tem se lahko prepriča ob izidu volitev. Tudi nas hoče nekako blatiti, toda svetujemo mu, naj pogleda poprej po svoji čredi, pa se bo prepričal, da so tudi kozli vmes. Tako se je priklatil neki kozel na pepelnico sredo v Sušico, kjer ni bilo več znaka po pustu kakor nekoliko slame sredi vasi, kjer so se otroci ruvali za pustov plašč. Tam se ta farovski maziljenec loti krogle metati z neko družbo, ki je tudi prišla po cesti in se s tem kozlom združila. No, vsaj spovedati se mu ne bo treba, ga je k sreči župnik videl, ki se je vozil v tistem kranjskem avtomobilu, v katerem ga je pred nekaj časom ravno na tem mestu spravil poredni šofer pred neka vrata svoje kosti pobirat s svojim vzor-kolegom, ki zna, še sam ne ve, koliko jezikov. Teh se je naučil tam v daljnji Braziliji. Ta je pa tako izobražen, da tudi našemu starčku reče ti, pa tudi drugih lepih lastnosti ima, ki jih pa za danes še zamolčimo, dokler nas zopet ne izzivajo.

n Požar pri pogozdovanju Krasa. Pred nekaj dnevi so posporavljali delavci pod vodstvom Ivana Derenčina iz Ilirske Bistice že prejšnje leto požgane nasade v okolici Ilirske Bistrice. Da se spravi omenjeni material proč, so zanetili ogenj, ki pa se je vsled sape razširil na suho travo in na bližnje nasade in jih poškodoval v širini treh do štirih hektarov. Ogenj je lokaliziral Derenčin in več delavcev.

OSTALI SLOVENSKI KRAJI.

o Durango, Colo. Drago uredništvo »Slov. Doma«! Ni nam kaj posebnega poročati, kakor žalostno vest. Dne 21. februarja je v tukajšnji rudotopilnici smrtno ponesrečil rojak Anton Turk, doma iz vasi Gornje Mokro polje pri Št. Jerneju. Ponesrečil se je pri delu. Zvečer ob 9. uri je prav hudo sneg in dež padal, Turk je pa po nekem mostu hunte vozil. Padel je z mosta sedem čevljev globoko na glavo, tako, da se ni nič več zavedel in v 20 urah zaspal za vedno. Bil je šele štiri mesece v tej deželi. Prišel je sem z upanjem, da bi sebi in staršem kaj pomagal, pa mu je bela žena, neusmiljena smrt, prekrižala račun. Star je bil šele 19 let. Dne 25. februarja smo ga po katoliškem obredu s sveto mašo spremili k večnemu počitku. Doma za-

pušča očeta, mater, več bratov in sester. Naj v miru počiva v tuji grudi!

o Novice iz Amerike. V Pittsburgu sta se poročila Fr. Bole, doma iz Koč na Notranjskem z gdč. Ivanko Oražen iz Selc pri Postojni. — V Roundupu sta se poročila Vencel Oset s Spod. Štajerskega z gdč. Heleno Menci. — V Westonu, Colorado, je umrl Franc Vertačnik, po domače Erjavac, rodom iz Spod. Krašnje pri Gornjem gradu na Spod. Štajerskem. — V So. Chicago, Illinois, je umrl Franc Novak v starosti 28 let. — V Clevelandu je umrl John Budan v starosti 72 let. Pokojnik je živel v Ameriki nad 22 let, doma je bil iz Žužemberka. — Umrl je v Clevelandu Fr. Hruška, star 39 let. — Umrla je v Clevelandu Jela Vidovič, stara 22 let, samska. — V Aliquipi je umrla žena Jožefa Žagarja v starosti 30 let. Rojena je bila v Hrušici pri Ljubljani. — V Fayette City je umrla žena Trentelja, stara 23 let. — V Johnstownu je umrl v 40. letu svoje starosti Matevž Anzelc, rodom iz Iga na Kranjskem. — V Davisu je umrl Fr. Hiti. Pokojnik je bil rodom iz Kožleka pri Cerknici. Bival je v Ameriki 8 let.

RAZNO.

* **Viharji.** Po celi južni Rusiji, posebno ob obrežju Črnega morja je divjal te dni strašni vihar, ki je napravil ogromno škodo. Vse brzozjavne in telefonske zveze so pretrgane, poškodovane so tudi skoro vse železniške proge. — Pri vasi Ahtirskaja je vrgel vihar velikanski val ob obrežje. Odplaval je 200 delavcev, ki so spali ob obrežju. Vsi delavci so utonili. Naplav je napravil veliko škodo tudi v vasi.

Epilepsija in nje zdravljenje. Zdravniška znanost se je doslej zastonj trudila proti epilepsiji najti zanesljivo sredstvo. Slednjič se je pa raziskavanjem budimpeštanskega specialnega zdravnika drja. A. Szabó posrečilo, izumiti zanesljivo učinkujoče zdravilo proti epilepsiji in s tem doseči popolno ozdravljenje. Izpolnujemo samo svojo dolžnost, ako to veselo sporočilo oznanimo javnosti. Pomoči potrebnim daje **brezplačnega** pojasnila ordinacijski zavod drja. A. Szabó, Budimpešta, Grosse Kronengasse 18.

* **Potres.** V Akiti na Japonskem je bil v nedeljo hud potres, ki je porušil več sto hiš. Pod razvalinami so našli do sedaj 11 oseb mrtvih. V bližini je začel bljuvati tudi neki ognjenik.

* **Vojaška ekspedicija zasuta na Ortlerju.** Na Ortlerju je snežen plaz zasul vojaško ekspedicijo, ki je vodila na Ortlerju. Snežni plaz je imel takšno hitrost, da se ni bilo mogoče ogniti. Od celega oddelka so se rešili samo 4 možje in častnik Geidos. 16 mož je ostalo pod snegom, kjer so se zadušili.

Izgovor krivca.

Roman.

Prvo poglavje.

Dne 6. marca 1862, nekaj dni po pustu, je prišlo pet žensk iz La Žonšer v policijsko pisarno v Buživalu. Povedale so, da že dva dni ni več videti njih sosed, vdove Leruževe, ki biva čisto sama v oddaljeni hišici. Vrata in okna da so zaprta; niti pogledati ni mogoče v notranjost hiše. Vdovi Leruževi — tako so menile — se je gotovo kaj pripetilo.

V Buživalu, izletišču, ki leži ob Seni nedaleč od Pariza, se zgodi sicer mnogo, kakor povsod; pravi zločini pa so redki tam. Zato komisar izprva ni hotel poslušati žensk, nazadnje pa se je moral vdati njih trdovratnemu siljenju. Z orožniškim stražmešтром, dvema orožnikoma in ključavničarjem se je odpravil pod vodstvom žensk proti vasi La Žonšer, ki leži med Malmezonom in Buživalom, dvajset minut od glavne ceste iz Pariza v Sen-Zermen.

Ženske so se ustavile kmalu pred majhnim, skromnim domovanjem. Sredi malo obdelanega vrta je stala hišica; imela je dozdevno samo dvoje prostorov v prihičju, zgoraj pa kaščo. Vrt je obdajal nizek, mestoma podrt zid od neometanega kamenja, in komaj da so ga dovolj zapirala trla lesena vrata.

Komisar je postavil dva orožnika pred vrtni vhod, a sam je stopil s stražmešтром in ključavničarjem proti hiši.

S svinčcem zaliti gumb njegove palice je udaril parkrat krepko po vratih, nato na vse oknice po vrsti. Nihče se ni odzval.

„Vlomite vrata,“ je ukazal ključavničarju.

Takrat pa se je oglasil izmed radovednih gledalcev klic:

„Tu je ključ!“

Deček, ki se je igral ob cestnem jarku, je bil našel velik ključ. Bil je pravi.

„Slabo znamenje,“ je zamrmral stražmešтер in sledil komisarju v hišo, dočim sta orožnika le trudoma zadrževala nemirno in nestrpno množico.

Kakor hitro je stopil komisar na prag, je videl, da se je res zgodil zločin. V prvem prostoru je bila vlomljena komoda in dve veliki skrinji; njih vsebina je ležala raztresena po tleh. Še večji nered je bil v spalnici: kakor da je razsajal norec.

Tik ob kaminu, z obrazom v pepelu, je našel komisar truplo vdove Leruževe. Polovica obraza in lasje so bili ožgani.

„Nič krvi ne vidim; kje je neki ranjena?“ je prašal komisar.

Stražmešтер je zasledil kmalu. „Tu med pleči, dva krepka sunka z nožem. Na mestu je morala biti mrtva: vsa mrzla je in niti ne več otrpla. Najmanj šestindeset ur že leži tako.“

Komisar je sedel na vogal mize, da sestavi začasen zapisnik. Na to se je obrnil zopet k stražmešтру: „Obvestiti treba župana in spraviti to pismo v Pariz, na kriminalno sodišče; v dveh urah je preiskovalni sodnik lahko tu. Tačas zaslišim priče — seveda v drugi sobi; ta mora ostati, kakoršna je.“

Zaslišavanje mnogoštevilnih prič ni bilo preveč plodonosno. Nihče ni vedel natanko, odkod je bila vdova Leruževa, s kom je občevala in kakšne je imela navade. Šele po triurnem izpraševanju je bilo dognano sledeče:

V začetku leta 1860 je prišla gospa Leruževa v Bužival in najela to hišico za letnih tristo in dvajset frankov. Bilo ji je takrat svojih štirinpetdeset let; zdela se je dobro ohranjena, krepka in čvrstega zdravja. Nihče ni vedel, zakaj se je naselila v kraju, kjer ni poznala žive duše. Menili so, da je iz Normandije, oblačila se je dobro in navešala rada lepoticje. Morala je živeti prej kje na obali, zakaj govorila je večkrat o morju in ladjah. O svojem možu, ki je baje utonil z barko, ni govorila rada. Samo enkrat je omenila mlekarici v navzočnosti treh drugih oseb, da ne more biti nobena ženska v svojem zakonu nesrečnejša od nje.

Imeli so jo za bogato ali vsaj zelo imovito. Skopa ni bila; tudi jedla je rada dobro in vabila večkrat prijatelje. Ako si ji čestital na premožnosti, se ni branila. „Bogata nisem, kar potrebujem pa imam; in če bi hotela več, bi tudi dobila.“ Tako jo je slišal reči marsikdo.

Kljub svoji klepetavosti ni zinila nikdar trohice o svojih in o svoji domačiji. Zakaj bila je jako nezaupna. Nikdar ni šla z doma pod večer. Vse je znalo, da gre vedno pijana spat. Tujce so videli pri njej le redkoma. Parkrat jo je posetila dama z mladim gospodom; enkrat se je pripeljal v krasnem vozu starejši gospod z redovi na prsih in z majhnim dečkom poleg sebe.

Spoštovali pa vdove Leruževe niso Bog ve kako. Za žensko svojih let je bila preveč čudnih, nespodobnih besed; nekemu dekletu je baje svetovala v sramoto. Kljub temu ji je dvoril mesar iz Buživala, ki mu je predla trda za denar; toda ni ga hotela.

Večkrat so videli stopiti v njeno hišo dva tuja moža. Eden je bil še mlad, drugi bolj star in rjavolas; nosil je delavski jopič in ni vzbujal prevelikega zaupanja v človeku. Oba so imeli za njena ljubimca.

Komisar še ni bil popisal vseh zgo-deb, ko je dospel preiskovalni sodnik z načelnikom kriminalne policije in enim njegovih uradnikov.

Gospod Dabiron, preiskovalni sodnik, je delal s svojimi krotkimi, nekam otožnimi potezami simpatičen vtis. Njegova delavnost in ostroumnost je razvozljavala spretno tudi najbolj zamotane slučaje. Vendar pa se ni zdel prav ustvarjen za svoj stan, ki zahteva precejšnjo trdost značaja. Strah, da utegne povzročiti justični umor, mu je navadno branil seči po drznih sredstvih, in tovariši so govorili, da ne izkuša dokazati krivde, marveč nedolžnost obtoženčev.

Gospod Ževrol, načelnik kriminalne policije, je bil nedvomno jako spreten v svoji stroki. Njegova slabost je bila samo ena: trma, ki mu ni dala opustiti sledi, niti če je bila njegova zmota v očeh vseh drugih že jasno dokazana. Drugače pa je bil neustrašen in hladnokrven; nobena stvar mu ni mogla vzeti ravnotežja. Njegova posebna slava je bil neverjeten spomin za obraze, ki ga ni moglo prevariti nič na svetu.

Uradnik, ki ga je spremljal, je bil neki Lekok, mlad mož, ki se je prej večkrat kregal z zakoni, zdaj pa je živel, pomirjen z njimi, že dalj časa kot neobičajno spreten in bistroumen policist; le na pred-

stojnika Ževrola je bil neznansko ljubosumen.

Policijski komisar je povedal dejstva v kratkih besedah in prečital svoj zapisnik.

Preiskovalni sodnik ni bil zadovoljen: „Pozabili ste prašati, kateri dan in ob kateri uri so videli umorjenko poslednjokrat.“

„Saj nisem še gotov z zapisnikom. Srečali so jo zadnjokrat na pustni torek ob petih in dvajset minut. Prihajala je iz Buživala, s košaro za nakupovanje. Dva sosed sta pričela tega. Stopila sta iz omnibusa, ki pride vsako uro iz Marlija, in došla kmalu nato vdovo Leruževo; šele pred njenimi vrati sta se poslovila od nje. Kaj je imela v košari, priči ne veta natančno; videla sta samo dve vinski steklenici in eno z žganjico. Gospa Leruževa je tožila, da jo boli glava, in dejala, da pojde takoj v posteljo, dasi je pustna noč.“

Ževrol se ni mogel več premagovati. „Aha, že vem, koga nam je iskati.“

„Ali veste to tako natančno?“ je oporekal Dabiron.

„Kako ne bi! Rjavega dedca v delavskem jopiču — njega moramo najti. Vino in žganje sta bila namenjena zanj; vdova ga je pričakovala na večerjo. In ljubimec se gotovo ni dal čakati zaman!“

„Morda imate prav,“ je dejal preiskovalni sodnik. „Meni se zde sicer najpomembnejše vdovine besede: ako bi hotela več, bi tudi dobila.“

„Presenetile so tudi mene,“ je potrdil policijski komisar.

Toda Ževrol ni hotel tratiti časa s tem, da bi poslušal ostale; že je preiskaval skrbno vse kote in kotičke po hiši. A zdajci je prašal komisarja: „Ali se ni ravno v torek obrnilo vreme? Štirinajst-dnevni mrazu je sledil nenadoma dež. Ob kateri uri je začelo tukaj deževati?“

„Ob pol devetih,“ se je oglasil stražmešтер. „Cesta je bila pod vodo, preden je minilo deset minut.“

„Imenitno!“ je dejal Ževrol. „Ako je prišel možakar pozneje kakor ob poldesetih, se morajo poznati potemtakem na teh zlikanih tleh odtiski njegovih blatnih čevljev. Ali ste jih videli, gospod komisar?“

Komisar je moral priznati, da mu to ni prišlo na um.

„Eh, vraga! To je velika škoda!“

„Saj še ni prepozno. V drugo sobo ni stopil nihče razen mene in stražmeštra, in najine sledove bo lahko razločiti.“

Hotel je odpreti vrata; Ževrol pa ga je zadržal in poprosil preiskovalnega sodnika dovoljenja, da sme pogledati sam. Drugi so morali ostati na pragu.

Sredi sobe je stala snažno pokrita miza, na njej brušen kozarec, porcelanast krožnik, načeta steklenica vina in steklenica žganjice, iz katere je bilo odpihlih pet do šest malih kozarcev. Tudi lep nož je ležal na mizi.

Na desni in levi strani okna je stalo dveje lepih orehovitih omar, obe odprti; perilo in obleka je ležala raztresena po tleh. Tudi velika jedilna omara poleg kamina je bila odprta. Na drugi strani kamina je stala starinska pisalna miza z mramorno ploščo, razbita skoraj na kose, vsi predali izdrti in prebrskani. Tudi postelja je bila vsa razdrta in celo slama izruvana iz žimnice.

Ževrol ni mogel najti niti najmanjše blatne sledi. „Prišel je pred pol deseto,“ je dejal. „Zdaj greste lahko vsi noter.“ To rekši je pokleknil k truplu vdove Leruževe.

„Naj reče kdo, kar hoče,“ je zagodrnjal. „Fino delo! Mož ni začetnik.“ Ozrl se je na vse strani. „Stara je ravno kuhala; tu leži na tleh še njena ponev, gnjat in jajca; dedec ni mogel potrpeti, da bi bila jed gotova.“

„Očividno je bil rop namen dejanja,“ se je obrnil policijski komisar k preiskovalnemu sodniku.

„Gotovo,“ je odgovoril Ževrol v porogljivo visokem tonu. „Zato tudi ne vidite srebra na mizi.“

Lekok, ki je brskal na lastno pest, je vzkliknil zdajci: „Glej, glej! V tem predalu je kup zlatnikov!“

Ževrol je planil kvišku.

„To ne dokazuje ničesar. Sam sem videl morilca, ki ga je zapustila po dejanju vsa pamet, tako da niti ni več vedel, po kaj je prišel. Pobegnil je, ne da bi vzel s seboj le najmanjšo reč. Kdo ve, ali ni kdo zmotil tega lopova? Morda je slišal trkanje na vrata. To je celo prav verjetno, saj vidite, da je upihnil svečo.“

„Ah, kaj! Tudi to ne dokazuje ničesar,“ je rekel Lekok. „Morda je samo varčen in reden človek.“

Skrbno so preiskali vso hišo, a našli niso nobene zanesljive sledi. Celo vse vdovine listine, ako jih je imela, so bile izginile.

„Hm,“ je menil preiskovalni sodnik, „daleč baš nismo prišli.“

„Vraga!“ je zagodrnjal Ževrol. „Človek stori, kar more.“

„Da bi bil le ‚papá Izvohovič‘ tu!“ je ušlo Lekoku.

Ževrol je besno pogledal svojega podložnika.

Lekok je pobesil glavo in umolknil; v srcu pa ga je veselilo, da je razjezil svojega predstojnika.

„Kdo je papá Izvohovič?“ je prašal preiskovalni sodnik. „Ime se mi sliši znano.“

Ževrol je pojasnil, da je gospod Tabaret, s priimkom papá Izvohovič, umirovljen zastavniški uradnik, bogat starec, ki se kratkočasi z detektivstvom.

„Tudi zaslužek ga mika pri tem poslu,“ je menil komisar.

„Nesmisel!“ je vzrožil Lekok. „Narobe, mož še doplačuje pri tem. Kar dela, dela za slavo! Imenujemo ga pa papana Izvohoviča, ker pravi vedno: Jaz že izvoham! Vražji dedec je!“

„Seveda,“ ga je zavrnil Ževrol. „Meni se zdi, da je spravil ta vaš vražji dedec že par ljudi po nedolžnem ob glavo!“

„Ne tratimo časa, gospoda,“ ga je prekinil preiskovalni sodnik. In prosil je Lekoka, naj gre vseeno po gospoda Tabareta.

Lekok je odhitel naglo, Ževrol pa se je čutil v resnici užaljenega, dasi mu je zatrdil Dabiron svoje brezpogojno spoštovanje, izkušaje mu pojasniti hkrati, da mož v delavskem jopiču vendar ne more biti pravi krivec. In ne meneč se dalje za Ževrola, ki ga je svaril pred Tabaretovo gorečnostjo, se je lotil zaslišavanja prič.

Toda preiskovalni sodnik ni mogel ugotoviti ničesar novega. Vdova Leruževa je morala biti v vsej svoji klepetavosti vendar čudno molčečna. Sicer pa so bila mnenja vseh prič enaka Ževrolovemu: storilec je mogel biti samo dedec v delavskem jopiču, čigar vtis na vsakogar je bil tako sirov in sumljiv.

Že je zapuščal Dabirona pogum, kar mu privedejo branjevko iz Buživala in trinajstletnega dečka, ki sta trdila, da vesta nekaj več od ostalih.

Vdova Leruževa je govorila v navzočnosti branjevke o svojem sinu. Branjevka je pomnila še dobro vse okolnosti: gospa Leruževa je bila pijana ter je dražila v njeni prodajalni nekega ribiča iz Marlija. „Ribič, ki lovi v Seni,“ je dejala, „to ni nič. Moj mož je bil res pomorščak. Po cela leta ga ni bilo domov, in kadar se je vrnil s potovanja, mi je prinesel vselej kokosovih orehov. Tudi moj sin je mornar, kakor njegov pokojni oče; na vojni ladiji služi moj sin.“

„Imena svojega sina pa ni povedala?“ je vprašal preiskovalni sodnik.

„Povedala ga je, a drugikrat. Takrat se ga je bila nalezla še bolj. Pravila je, da je njenemu sinu Jakob ime in da se nista videla že dolgo, dolgo.“

„Ali je govorila slabo o svojem možu?“

„Nikoli. Pripovedovala je samo, da je bil sila ljubosumen in ji neznansko grenil življenje; celo klesil jo je tuintam. V dnu srca pa je bil dober človek, samo da malce udarjen; posebno v poštenosti je bil preveč tenke vesti.“

„Ali je ni sin enkrat posetil v La Žonseri?“

„Tega mi ni povedala.“

„Pa kako — ali je pokupila vdova Leruževa mnogo pri vas?“

„Za kakih šestdeset frankov na mesec, časih tudi več, kadar je vzela prav starega konjaka. Plačevala pa je vedno z gotovim denarjem.“

Več ni vedela branjevka. Deček je bil sin imovitih staršev, po vsem videzu jako umen in vse prej nego plah.

„No, mali mož,“ ga je nagovoril preiskovalni sodnik, „kaj nam poveš ti?“

„Ko sem hotel iti na pustno nedeljo zjutraj ministrirat k drugi maši, sem srečal pred vrtnimi vrati vdove Leruževe tujega moža.“

„Kakšen je bil? Velik? Ali je nosil delavski jopič? In lase — kakšne je imel? Temne?“

„Bog ne daj! Majhen je bil, debel in že precej v letih. Videl sem ga prav od blizu; celo govorila sva.“

„Ah, ah! To mi moraš povedati natančno!“

„Tak — jaz pridem mimo in zagledam moža. Ves divji je bil in rdeč v obraz. Bil je golglav, in videl sem, da je čisto plešast.“

„Ali te je nagovoril?“

„Da; zagleda me in me pokliče. Ali znaš teči, fant? me praša. Mislim da, odgovorim. No, dobro; pa teči dol k Seni, k veliki barki, ki stoji ob bregu, prašaj, kje je patron Gervazij, in mu povej, da naj pripravi vse za odhod. Evo ti deset soldov.“

„In tako si storil?“

„To se razume.“

Ževrol, ki je poslušal pazno, je poprosil preiskovalnega sodnika, naj dovoli tudi njemu par vprašanj.

„Povej,“ je začel, „ali si upaš spoznati onega moža?“

„Mislim da.“

„Po čem pa?“

„Hm... po obrazu. Rdeč je bil kakor nova opeka.“

„In po čem še? Morda veš kako je bil oblečen? Ali ni nosil delavskega jopiča?“

„Ne, suknjič je imel. Kakšne pa so bile hlače, ne pomnim več.“

¹ lastnik, gospodar.

² bakren uovec, blizu pet vinarjev avstrijskega denarja.

Deček se je domišljal še nekaj časa in povedal nato, da mož ni nosil telovnika, pač pa široko ovratnico.

Ževrol je bil vedno bolj židane volje. Pohvalil je dečka, rekoč, da se spomni gotovo še več, ako le malo pomisli. In po dolgem tuhtanju se je spomnil zares, da je nosil tujec velike uhane.

„Imenitno!“ je vzkliknil Ževrol ves vesel, „zdaj bo kmalu naš!“

Tudi Dabironu so se zdele dečkove izpovedbe jako važne; zato ga je nagovoril še enkrat.

„Ali nam ne moreš povedati, kaj je vozila barka?“

„Kako bi, ko je bila pokrita!“

„V katero smer pa je plula?“

„Saj je stala na miru!“

„I no,“ se je oglasil Ževrol. „Gospod sodnik praša samo, kam je bil obrnjen sprednji konec barke.“

„Ne vem; oba konca sta bila čisto enaka.“

Ževrol, dasi razočaran, je poizkusil še enkrat.

„Čitati znaš gotovo; ali si čital ime barke? Kadar stopi človek na barko, mora vedno pogledati ime.“

„Prav nobenega imena nisem videl.“

„Kakšen pa je bil patron barke?“

„Takšen, kakršni so vsi brodarji v naših krajih.“

Preiskovalni sodnik je menil, da je videlo barko še več ljudi iz Buživala, ake je res pristala tu. Vrh tega so šli brodarji gotovo tudi na suho in se oglasili v krčmi. Odpustil je torej dečka v nadi, da izve od senskih brodarjev ali prebivalcev Buživala kaj natančnejšega.

Drugo poglavje.

Ževrol je hotel hiteti nemudoma v Bužival na poizvedovanje, ali Dabiron ga je zadržal, češ, da treba ugotoviti še pred tem, kaj je počela vdova Leruževa v nedeljo. Izprašal je sosede, ki so mu povedale, da je ležala v nedeljo ves dan. Neki sosedi je povedala celo, da jo je zadelo ponoči nekaj strašnega.

Šele zdaj je pooblastil preiskovalni sodnik Ževrola, da sme poizvedovati po možu z uhani.

„Dobim ga, preden mine osem dni,“ je zatrdil Ževrol. „Patronovo ime poznam, ostalo pa izvem v brodogradilni pisarni.“

Ta hip je planil v hišo Lekok, ves zasopel. „Je že tu!“ je viknil, „a malo je manjkalo, da mi ni odšel z doma tik pred nosom. Vražji človek! Niti vlaka ni hotel počakati: pripeljala sva se z vozom v komaj petdesetih minutah. Ta vožnja ga je stala lepo napitnino!“

Prvi vtis gospoda Tabareta je bil kaj malo detektivski. Bilo mu je svojih šestdeset let; majhen in suh, se je opiral težko na debelo palico s slonovinastim držajem. Njegovo okroglo obličje je izražalo venomer osuplost in čuden nepokoj. Sivi, rdeče obrobljeni očesci sta begali brez izraza nemirno semintja. Neobičajna pa so bila strleča ušesa, posebno, ker je imel redke lase. Oblečen je bil dobro; nosil je brezmadežno belo perilo, fine rokavice in podnožnice. Precej neokusna verižica od debelega zlata mu je venčala telovnik.

Ko je vstopil, se je poklonil gospod Tabaret skoraj do tal.

„Gospod preiskovalni sodnik me je izvolil poklicati,“ je izpregovoril ponižno.

„Da,“ je zategnil Dabiron.

„Ves sem vam na razpolago,“ je izjavil Tabaret z novim poklonom. „Lekok mi je povedal dejstva spotoma.“

„Ne,“ je menil preiskovalni sodnik, „morda vam pomore slučaj, da najdete

kako novo in zanesljivo sled. Razložiti vam hočem zadevo v vseh podrobnostih.

„Ničesar več mi ni treba vedeti,“ ga je zavrnil Tabaret. „Le zaupajte mi popolnoma. Najljubše mi je, če si poiščem svoj dojem na lastno pest; nazori drugih rode samo predsodke. Spremite me, Lekok; kar začniva.“

Oči so se zasvetile Tabaretu, ko je govoril te besede, in v mnogih gubicah njegovega obraza se je zrcalilo notranje zadovoljstvo. Z mladeniško prožnostjo, glavo pokoncu, je odkorakal v drugo sobo.

Minilo je pol ure, preden je pritekel spet na dan; a vrnil se je nemudoma. To se je ponovilo večkrat. Mahal je strastno z rokami, govoril sam s seboj, klel na glas in vzklikal zdajpazdaj zmagoslavno. Lekok ni imel niti trenutka miru; zdaj je moral poiskati to, zdaj ono, priskrbeti svinčnik in papir in teči po lopato. Nazadnje je zahteval Tabaret še mavca, vode in steklenico olja.

Ko je pretekla že cela ura, je postal preiskovalni sodnik nestrpen in prašal, kaj dela stari pravzaprav.

„Zunaj leži na cesti,“ je poročal stražmešter, „sredi blata. Krožnik ima s seboj in meša mavec. Pravi pa, da pride takoj, ker bo vsak hip gotov.“

In res se je pokazal kmalu Tabaret; bil je prežidane volje. Vsak bi mu bil prisodil dvajset let manj kakor prej. Lekok mu je sledil, nesoč oprezno velik jerbas.

„Jaz izvoham vse,“ je nagovoril Tabaret preiskovalnega sodnika. „Saj pa je tudi jasno kakor beli dan.“

Lekok je postavil košaro na mizo.

Zdaj se je vrnil tudi Ževrol ves vesel s svoje poti. „Dedcu z uhani sem že na sledi,“ je dejal. „Barka je šla po reki navzdol. Imam tudi natančen opis patrona Gervazija.“

„Poročajte najprvo vi, gospod Tabaret,“ je velel preiskovalni sodnik kratko.

Tabaret je bil razložil vse iz svoje košare po mizi: veliko kepo glin, več pol papirja in par še vlažnih kosov mavca. Skoraj smešno ga je bilo gledati, ko je stal pred mizo tako ponosno, blaten od glave do nog.

Izpregovoril je s hinavsko ponižnostjo: „Gospoda! Rekel bi, da v tem slučaju ne gre za roparski umor.“

Ževrol je hotel ugovarjati.

„Dokazati hočem svojo trditev,“ ga je prekinil Tabaret. „Gospod Ževrol ima prav le v eni točki: morilec je prišel pred poldeseto uro, to je, pred dežjem. Blatnih sledov tudi jaz nisem mogel najti, pač pa razločne prašne odtiske pod mizo. Vprašanje časa bi bilo torej rešeno.“

Vdova Leruževa ni pričakovala prišleca. Ko je potrkal, se je že slačila in je hotela ravno naviti stensko uro.

„Kakšne podrobnosti!“ se je vmešal komisar.

„To je vse lahko dognati,“ je nadaljeval Tabaret neomajno. „Ura gre štirinajst do petnajst ur; prepričal sem se o tem. Več ko verjetno je tedaj, da se je vdova navijala, preden je legla spat. Kazalec kaže pet. Recimo zdaj, da je vdova že vlekla za veržico, ko je potrkal na vrata. Saj stoji pod uro stol, na katerem se vidi še razločno odtis noge.“

Ko je potrkal, je bila vdova že slekla bluzo; samo s šalom se je ogrnila, ko je hitela odpirat. Morala je poznati morilca, drugače se ji ne bi bilo mudilo tako.

Morilec je mlad mož, malec nad srednjo rastjo. Tisti večer je bil oblečen zelo elegantno, nosil je cilindar in tudi dežnik je imel pri sebi. Svojo trabuko je pušil z ustnikom...

„To je pa že preveč,“ je vzrožil Ževrol.

„Mogoče,“ ga je zavrnil Tabaret, „a res je vendarle. Lahko da vi, gospod Ževrol, niste tako natančni v svojih preiskavah kakor jaz. Toda izvolite si ogledati te vlažne kose mavca: odtiski so morilčevih peta. Razločne odtiske sem našel nedaleč od jarka, v katerem so dobili ključ. Na to polo papirja sem prerisal odtis cele noge; odliti ga žalibog ni bilo mogoče, zakaj našel sem ga le kot malo znatno sled na vrtnem pesku. Vidi pa se dobro visoka peta in visoki greben ter ozki in mali podplat — obuvale elegantnega gospoda. To sled sem našel zunaj na cesti še dvakrat in petkrat na vrtu, kamor ni stopil nihče medtem. Mimogrede bodi omenjeno: to dokazuje hkrati, da morilec ni trkal na vrata, marveč na oknice, za katerimi je videl luč. Nedaleč od vrtnega vhoda je preskočil gredo; to priča konec stopala, ki se je vgreznil globlje. Tista dva metra je preskočil z lahkoto, biti mora gibčen — z drugimi besedami, mlad je še.“

Tabaret ni govoril glasno, pač pa razločno, in njegove oči so švigale pri tem od tega do onega, da vidijo, kakšen vtis napravlja njegovo poročilo.

„In zdaj, gospoda moja, pazite: krog, ki ga razločite tu, na prašni mramorni plošči pisalne mize. Ali ga ni napravil cilindar? Morilec mora biti tudi vsekakor večji od mene, zakaj tipal je z rokami zgoraj po omarah. Ne ugovarjajte mi, da je stal pri tem morebiti na stolu: takrat bi bil videl itak, kaj leži na omarah, in ne bilo bi mu treba tipati.“

Čudite se nemara, odkod vem, da je imel dežnik? Vidite, našel sem odtis dežnikovega konca do glavnice, ki drži tkanino. Evo vam odlivka. V ognjiščnem pepelu sem dobil ogorek trabuke. Le pogledajte in prepričajte se, da ni niti najmanj obžvečen. Ali opazite morebiti, da je bil zmočen s slino? Ne! Torej je jasno, da je pušil neznanec svojo smodko z ustnikom.“

Lekok je komaj prikrival svoje občudovanje; komisar je strmel, preiskovalni sodnik je kazal vse znake vznemirjenja. Samo Ževrol je bil očitno slabe volje.

„Poslušajte me dalje, gospoda moja,“ je povzel Tabaret. „Pridružimo se mlademu možu, ko stopi v hišo: razloga, s katerim pojasni svoj pozni prihod, seveda ne morem slutiti. Gotovo je samo, da reče vdovi, da še ni večerjal. Dobra starka mu hiti pripraviti nekaj za pod zobe. Sama je bila povečerjala že zdavnaj. V omari še lahko vidite ostanke njene jedi in na mizi je tudi samo en nož in en kozarec.“

Poset je bil vdovi velika čast: pogrnila je svoj najlepši namiznik in prinesla brušen kozarec ter svoj edini nož z ročajem od slonove kosti. Težko je misliti, da bi bila rabila te reči za navadno.

Dočim pripravljala vdova večerjo, pije mladi mož najprej kozarec vina. Nato jo poprosi še žganja — najbrže, da se osrči — in ga zvrne do pet čašic. Obotavlja se še kakih deset minut: jajca z gnjatjo so bila približno toliko časa na ognju. In ko ždi vdova še pri ognjišču, sklonjena nad svojo ponvico, se priplazi k njej od zadaj ter jo sune dvakrat v hrbet. Zena ne izdihne takoj. Vzravna se še napol in se oklene morilčevih rok. On se umakne naglo, potegne svojo žrtev s seboj in jo pahne zopet na tla. Zdaj obleži žena in se več ne gane.

Morilno orodje je bilo dolgo in koničasto, nekako toliko, kakor brušena ost floreta. To se da posneti po krvavih madežih na umorjenkinem spodnjem krilu, kamor je morilec obrisal svoje orožje. On sam je težko da odnesel kako sled iz te

kratke borbe. Vdova se je pač oklenila njegovih rok, toda ker ni bil slekel svojih sivih rokavic...

„Ali! kar nam pripovedujete, je roman!“ se je razburil Ževrol.

„Povejte, gospod Ževrol, ali ste preiskali tudi nohte na umorjenkinih prstih? Mislil sem si takoj, da ne! Popravite zamudo, pa mi pritrдите. Pod nohti opazite drobčkane koščke sivega usnja.“

Kaj hoče morilec še zdaj, ko je žena mrtva? Morebiti denarja in dragocenosti? Niti na um mu ne pride to. Kar hoče imeti, kar mora dobiti v svojo last, so izvestni papirji, ki ve, da jih hrani umorjenka. Zato prebrska vse omare, vlomi pisalno mizo, prerije perilo in celo slamo v postelji — tako dolgo, da jih najde.

In kaj stori s papirji? Sežge jih! Ne v kaminu, marveč v pečici, v sosednji sobi. S tem pa je že dosegel svoj namen; gre mu samo še za to, da prikrije pravi nagib svojega dejanja in stori, kakor da se je izvršil roparski umor. Zato pograbi vse dragocenosti, zavije jih v prtč, namenjen, da mu služi pri jedi, upihne luč, zaklene vrata od zunaj, vrže ključ v jarek in jo popiha.“

„Gospod Tabaret,“ je vzkliknil preiskovalni sodnik, „prepričan sem, da se vaša domnevanja jako ujemajo z dejstvi.“

„To mislim tudi jaz,“ je pritrdil Ževrol z ironičnim nasmehom. „Le rekel bi, da je moral biti beli, že oddaleč vidni zavoj elegantnemu mlademu možu prav nerodno breme.“

„Daleč ga tudi nesel ni,“ je odgovoril Tabaret. „Ko je tekel ob reki po najkrajši poti na železniško postajo, mu je bila gotovo prva skrb, iznebiti se izdajalskega zveznja. Zato sem tudi poslal k Seni troje mož pod nadzorstvom orožnika, da potegnejo zveženj iz vode. In če ga najdejo, dobe dobro nagrado.“

„Gotovo iz vašega žepa, vi entuziast?“

„To se razume, gospod Ževrol, iz mojega žepa.“

Preiskovalni sodnik je menil: „Hm, ako res dobe zveženj, bi se jim že lahko...“

Preden je dogovoril, je stopil orožnik še v sobo. Položil je na mizo premočeno culo, v katero je bilo zavito lepoticje, srebrnina in denar, rekoč, da prosijo najditelji za obljubljenih sto frankov. Tabaret je takoj potegnil iz svoje listnice bankovec in ga pomolil orožniku, pri čemer je pomeril Ževrola z uničujočim pogledom.

„Kaj pravite zdaj, gospod preiskovalni sodnik?...“

„Pravim, da se imamo zahvaliti vaši bistroumnosti...“

A tudi zdaj ni mogel povedati preiskovalni sodnik svoje misli do konca. Zdravnik, ki je bil naročen, da raztelesi truplo, je bil dospel in je hotel takoj začeti svoje delo.

Njegova preiskava je potrdila Tabaretova domnevanja. Tudi po njegovem nazoru se je moral vršiti kratek boj; izkazalo se je vrhu tega, da je vdova večerjala res kake tri ure pred svojo smrtjo.

Zdaj je trebalo samo še izpopolniti dokazilno gradivo. Z neskončnim trudom se je posrečilo Tabaretu, izvleči mrtvi izza nohtov kosce sivega usnja, ki jih je bila spraskala morilcu z rokavic. Skrbno so zavili kosce v papir in jih položili k spodnjemu krilu, v katero je bil morilec obrisal orožje, k culi z dragocenostmi in k odlitkom. Dasi je bilo vse to dokazilno gradivo dokaj pomanjkljivo, vendar je bil Dabiron jako zadovoljen in poln zaupanja.

Stemnilo se je bilo, v La Zonžeri so bili zastopniki gosposke za danes opravili svoje delo. Samo Ževrol je hotel ostati v Buživalu, da iztakne moža z uhani.

Preiskovalni sodnik je predlagal gospodu Tabaretu, da bi se vrnila skupaj v njegovem vozu, in Tabaret je sprejel ponudbo prav rad. Vso pot do postaje sta govorila o zločinu. Oba sta se strinjala, da treba razjasniti predvsem prejšnje umorjenkino življenje. Preiskovalni sodnik je hotel pisati mornariškemu ministrstvu še nocoj po podatke o možu in sinu vdove Leruzeve.

Med železniško vožnjo je molčal Tabaret, dasi sta bila sama v svojem oddelku. Radovedno ga je opazoval preiskovalni sodnik, pogreznjenega v tako globoke misli; in tuhtal je sam pri sebi, zakaj se je neki dal ta nenavadni mož na razpolago kriminalni policiji.

„Gospod Tabaret,“ ga je nagovoril zdajci, „koliko časa ste pravzaprav že prostovoljni tajni policist?“

„Devet let bo že, gospod preiskovalni sodnik. Čudim se, da še niste slišali o meni.“

„Pač, že večkrat sem slišal pripovedovati o vas; zato sem vas dal tudi poklicati. A pravkar sem ugibal sam pri sebi, kaj vas je napotilo v ta nekam čudni poklic.“

„Hm, težko je povedati to. Bila je predvsem tegoba in samota, nemara tudi

dolgočasje. Sreča se mi ni smehljala povsod v življenju. Res sem zdaj dokaj premožen, a do svojega štiridesetega leta sem poznal samo pomanjkanje; vse sem si moral odreči. In ravno moj oče je bil tisti, ki mi je zagrenil vso mladost, uničil moje življenje in me storil najnesrečnejšega človeka na svetu. Da, da, vi se čudite, a če me hočete poslušati mirno, boste razumeli; kako sem mogel toliko let sovražiti in preklinjati svojega očeta.“

Bilo mi je petindvajset let in služil sem kot zasebni uradnik svojih 2000 frankov na leto; kar mi pove oče nekega dne, da je izgubil mahoma vse svoje premoženje in da mora poginiti v bedi, ako ga ne bom podpiral. Bil je ves obupan in ponavljal je venomer, da se hoče sam končati. Zelo sem ljubil takrat svojega očeta, in začetkoma sem ga potolažil, kakor sem vedel in znal; obljubil sem mu, da ga ne zapustim nikoli in da bom skrbel zanj, kolikor bo le v moji moči. — Dvajset let sem držal pošteno svojo obljubo.

Od tistega nesrečnega dne ni bilo zame več veselja. Prenašati sem moral najkrutejše pomanjkanje, da omogočim očetu vsaj nekoliko udobnosti na stare dni. Pozno v noč sem prepisaval akte pri nekem notarju, da sem zaslužil očetu. In

stari ni bil zadovoljen nikoli. Zdaj mu je zmanjkalo drobiža, zdaj je potreboval to, zdaj ono. Sam sem se moral odreči vsemu; privoščil si nisem niti tobaka, brez katerega prej nisem mogel živeti. In vendar nisem bil ustvarjen za to življenje brez radosti. Hrepenel sem vzlasti po prijetnem domu, po ženi in otrocih. In ljubil sem takrat lepo, mlado dekle... Trideset let bo zdaj od tistih dob. Ona je bila revna. Kdo ve, kako je živela potem? Da, da, ko je stari zlobnež umrl, sem bil že star in betežen od tolikega dela.

Gotovo se vam zdi to govorjenje o reditelju zelo nespoštljivo. Toda le poslušajte me do konca, pa boste razumeli moj gnev in moje sovraštvo. Po smrti svojega očeta sem našel v njegovi miznici življenjsko rento letnih 20.000 frankov, glasečo se na moje ime!“

„Kako! Vaš oče torej ni bil siromak?“

„Ne, bil je celo jako bogat. Imel je tudi posestvo nedaleč od Orleansa, ki je bilo v najem za letnih 6000 frankov. In jaz tepec, jaz osel, jaz govedo, sem nesel našemu hišniku vsak tretji mesec stanarino, ki sem jo pristradal po belicah!“

Dalje v Slovenskem Ilustr. Tedniku.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ je začel v 8. številki dne 18. svečana 1913 priobčevati nov velezanimito roman

„Izgovor krivca“.

Njegov pisatelj je **Francoz Emil Gaboriau**, eden tistih, ki so dali svetovni književnosti njene **najzanimivejše kriminalne in detektivske romane**. Dela Emila Gaboriauja se nikakor ne smejo primerjati s slabim blagom, ki ga je na žalost baš ta lahka in razvedrilna stroka pripovedništva tako bogata; nasprotno, odlikujejo se po globokem moralnem jedru in po neprekosljivo duhovitem zasnutku. Sloveči nemški državnik knez **Bismarck**, ki je bil velik sitnež v izbiranju svojega čtiva, je čital romane tega pisca s pravcato slastjo. Zato smo prepričani, da pripravimo z objavljenjem njegovega dela „Izgovor krivca“ svojim čitateljem mnogo užitka polnih ur. Roman „Izgovor krivca“ ne iside v ponatisu kot knjiga, temveč bo priobčen le v „Slovenskem Ilustrovanem Tedniku“. Kdor torej hoče čitati ta velezanimiti znameniti kriminalni in detektivski roman, naj se naroči na „Slovenski Ilustrovani Tednik“.

Razum romana „Izgovor krivca“ bo priobčeval „Slovenski Ilustrovani Tednik“ črtice, povesti, novele itd. najboljših slovenskih pisateljev in pisateljic, ki so stopili v krog sotrudnikov Slov. Ilustr. Tednika. Gradiva nam ne manjka, ter smo že danes prav dobro založeni z rokopisi. Dokaz, da ni to samo prazna obljuba, je, da je S. I. T. priobčil že doslej novele in povesti naših najuglednejših avtorjev. Naši stalni sodelavci so gg: Ivan Cankar, Cvetko Golar, Fran Govekar, Josip Kostanjevec, Etbin Kristan, Zofka Kvedrova, Vladimir Levstik, Rado Murnik, Milan Pugelj, V. Starogorski, Manica Komanova, Oton Zupancič i. dr.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ je nepolitičen in nestranski list, ki priobčuje slike in opise zanimivih dogodkov, znamenitih oseb, krajev itd. Priobčuje tudi romane, povesti, humoreske, članki, smešnice, novice itd.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ je edini slovenski list te vrste in ne bi smel manjkati v nobeni slovenski hiši. Naročite si ga!

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ se je s svojo zabavno in poučno vsebino, posebno pa z zanimivimi slikami, ki jih priobčuje v tako obilnem številu, vsepovsod priljubil.

Vsak naročnik dobi vsako leto brezplačno in poštne prosto tudi obsežen, bogato ilustrovan koledar. Kdor plača polletno naročnino in še 40 h za ovoj, dobi brezplačno lepo, veliko sliko **Prešerna, Jurčiča, Gregorčiča ali Aškerca**.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ nudi vsakomur obilo zabavnega in poučnega čtiva; zato vabimo vse, ki še niso naročeni, da ga takoj naroče. „Slovenski Ilustrovani Tednik“ stane:

za Austro-Ogrsko	za Nemčijo	za Ameriko	za ostalo inozemstvo
celoletno 10— K	12— M = 14— K	3 15 dol. = 16— K	16 80 fr. = 16— K
polletno 5— K	6— M = 7— K	1 63 dol. = 8— K	8 40 fr. = 8— K
četrtletno 2 50 K	3— M = 3 50 K	0 82 dol. = 4— K	4 20 fr. = 4— K
mesečno 0 90 K	1— M = 1 17 K	0 28 dol. = 1 34 K	1 30 fr. = 1 34 K

Naročite si ga s tem, da pošljete naročnino po poštni nakaznici ali pa zahtevajte po dopisnici, da Vam pošljemo eno številko na ogled in priložimo poštno položnico, po kateri nam pošljete naročnino.

Novi naročniki morejo dobiti še vse letošnje številke ali pa se lahko naroče, začeni s 15. februarjem 1913, ker tedaj je začel izhajati v „Slovenskem Ilustrovanem Tedniku“ novi roman „Izgovor krivca“.

Naročite si ga takoj! Naslov: Slovenski Ilustr. Tednik, Frančiškanska ul. 10. Razširjajte ga!

GOSPODARSTVO.

Gospodarsko pismo.

I.

Dragi Ivan !

Pisal si mi, naj ti odgovorim, kako se kaj imam in kaj delam, ker kot praviš, že tako dolgo nisi nič slišal o meni. Prav rad ti verjamem to, toda so pa vzroki, ki ti jih hočem počasi kolikortoliko navesti, samo to te prosim, da mi oprostiš, ker je to pismo poleg tebe namenjeno še ljubim bralcem »Slov. Doma«.

Omeniti ti moram, da sva se menda zadnjič videla v Ljubljani pred minulimi deželnozborskimi volitvami. Že takrat sem ti pravil, da bodo naši kranjski volilci zopet kakor na komando izvolili kandidate po krivici imenovane S. L. S. in nisem se motil. Tudi ti nisi pričakoval drugače, toda v srcu pa si le mislil: morda bo pa sedaj drugače izpadlo. Ti si se žalibog zanašal na to, da bodo naši sotrpini-kmetje vendar enkrat prevideli in pokazali hrbet tej stranki, ki z njimi tako ne dela nič drugega kot da jih — vleče. Toda bil si v zmoti in da tudi uspehi nas samostojno mislečih volilcev niso bili slabi, si gotovo uverjen. Upajva, da se obrne s časom na bolje!

In sedaj! Kot veš, je pred pustom zboroval naš deželni zbor. Kaj nam je napravil dobrega? Mislim, da je najboljšje njegovo delo pač **zvišanje doklad**. Seveda plačevali bomo vsi, da bomo črni, tisti pa, ki so nam to napravili, se nam bodo pa lahko v pest mejali, ker smo jih poslali v ta zastop; za šest let so dobri. Toda: svaka sila do vremena, pravi hrvaški pregovor in ta bo veljal tudi tukaj!

Da pridem zopet k stvari nazaj, ti moram na tvoje vprašanje poročati, da sem vedno zaposlen. Čez zimo ravno nisem imel hudega dela, toda sedaj, ko je odlezel sneg, pa je dela čez glavo.

Prvo moje večje pomladansko delo je bilo to, da sem temeljito osnažil svoje sadno drevje. Ker to delo leto za letom vršim, pač ni bilo težko, toda težje bi bilo, če bi ga enkrat opustil. Sosedom vedno pridigujem o koristi tega dela in nekateri so me — hvala bogu — pričeli že tudi posnemati v tem oziru. Zato pa bodo imeli tudi lepše drevje in kar je glavno — boljše pridelke. Tudi ti stori to delo, ako ga še nisi, kajti časa za to je še dosti, dokler drevje ni v soku.

Drugo moje pomladno delo pa, katero sem izvršil pretečeni teden, pa je bilo na travnikih. Vse travnike sem dobro prebranal s travniško brano in povem ti, da si pač nisem mislil, da je na mojih travnikih toliko mahu. Pa poleg tega, da sem z brano poruval mah, sem obenem poravnal krtine, katerih se posebno letos ne manjka, pa tudi zemlja se s tem zrahlja ter izruje tudi večinoma ves plevel. Toda kaj bi ti popisoval korist tega dela; pojdi in stori in

videl boš, da se to splača. Ako nimaš še travniške brane, pa si lahko pomagaš kar z navadno, kateri si med zobe naložil vej tako, da zobje le nekaj centimetrov gledajo ven. Brano potem malo obteži in svoje travnike prevlači in videl boš, da to delo ni slabo. Seveda je bolje, da imaš za to delo na razpolago travniško brano, katero si tudi lahko več gospodarjev skupaj kupi, kajti za posameznika je predraga; stane okrog sto kron. Za poravnanje krtin spomladi skrbe ponekod gospodarji na ta način, da napravijo iz vej dolge butare in te z živino vlačijo po travnikih. No, dobro je tudi to delo, boljše kot nič, toda čez brano je ni stvari. Pa se z brano poružejo tudi trave, se mi je že očitalo. Res je to, ali to pa ni prav nobena škoda, kajti ako je tudi brana izruvala par trav, bodo pa zato imele druge toliko več prostora in bodo dale zato druge toliko več pridelka iz enostavnega vzroka, ker se bodo lahko zadosti razvile. Saj pač veš, da v zrahljani zemlji zrak in toplota ugodneje vplivata, pa tudi voda globokeje prodira v tla. Posledica temu so seveda — boljši pridelki. Glede časa, kedaj izvršuj to delo, pa je omeniti, da zgodaj spomladi, to je takrat, ko se je zemlja zadosti osušila, da se ne prijema brane. Če ni preveč mahu, zadostuje, da le enkrat prevlečeš, ako pa ga je dosti, pa je dobro to delo storiti dvakrat in sicer enkrat po dolgem, drugič pa počez. Toda kam sem zašel! Upam, da sem ti dosti napisal; zato oprosti, saj me pač poznaš, da ko se kake stvari lotim, ne morem zlepa nehati. Glej samo, da se po tem ravnaš!

Ker tudi nedeljski popoldnevi niso preveč dolgi in ker vidim, da je za danes dosti, neham sedaj. Ako mi bo mogoče v nedeljo nadaljujem.

Pričakujoč odgovora te pozdravlja
tvoj

J.

Vrtnice.

Med vsemi rožami ostane prvenstvo vedno vrtnici. Le žal, da po deželi ne znamo ceniti vrednosti te rože. Vrtnica, posebno ako je skrbno gojena, nam zelo veliko olepša naše domove. Zato je tudi ne imenujemo zastonj kraljico rož.

Že v davnih starih časih je bila vrtnica zelo znana in tudi najbolj cenjena, da, oboževana roža. Zato tudi današnji svet, ki se mu je posrečilo doseči s kultiviranjem na stotine in stotine, da, celo tisoče krasnih različnobarvnih in omamljivo dišečih vrtnic, ni pozabil na to rožo, kljub vsemogočemu številu drugih cvetlic, ki so druga lepša od druge. Prvenstvo pa ostane le vrtnici.

Kdor si hoče svoj vrt ali vrtec okrasiti, ta gotovo ne bo pozabil na vrtnico. Brez vrtnice je videti vsak vrt kakor bi mu nekaj manjkalo. In res, če manjka kraljice rož na vrtu, potem nima za nas tiste

nikavosti in privlačnosti kot jo čutimo na vrteh, kjer se goje vrtnice.

Vrtove, hišne vhode, stene in drugo si ne moremo misliti lepše, ako so obdani s cvetjem vrtnic.

Ker je vrtnice zelo lahko gojiti, hočem v naslednjem to kolikortoliko popisati, da tudi one, ki se s tem ne pečajo, pripravim do tega, da se poprimejo tega tako hvaležnega dela, katero ne prinaša hudega truda, pač pa nam je takorekoč v zabavo.

Po hostah najdemo skoro povsod dosti bodečega trnja divje rože ali šipka. Lepa, ravna in dovolj močna debelca se zgodaj spomladi odkoplje in presadi na vrt, skratka, na ono mesto, kjer hočemo vrtnice gojiti.

Take sadike se navadno zelo rade primejo in če se do konca junija dobro obrastejo, se jih takrat cepi s pomočjo okulacije. Ako se cepi koncem junija ali v pričetku julija, imenujemo to okuliranje v živ pop, ako pa okuliramo v avgustu, pa v speč pop. Razlika je ta, da pri prvem cepljenju vrtnice takoj poženejo in še tisto leto cveto, dočim pri drugem poženejo šele drugo leto. Pri okulaciji pa je gledati na to, da se da na eno debelce po več oces, tako, da nam v slučaju, da se ne primejo vsi, eno gotovo dobro ostane. Seveda cepimo vedno le krepka debelca, navadno nad 1 m nad zemljo. Kako se okulacija izvrši, je znano, komur pa ni znano, pa naj si dobi »Slov. Sadjarja«. List izhaja v Ljubljani in stane na leto 3 K. List toplo priporočamo. — Tu je v lanskem letniku na strani 104. celo delo natančno popisano. Da je med letom vse na debelcu izrastle poganjke odstraniti, je umljivo.

Vse vrtnice delimo v več skupin in najznamenitnejše so predvsem takozvane remontantnice, ki cveto po večkrat na leto; te so tudi najkrasnejše. Po rasti pa razločujemo poleg navadnih vrtnic, katere cepimo visokodebelno, tudi pritlične ali grmovljate in plezajoče vrtnice. Za okrašenje poslopij so zadnje posebno pripravne.

Kdor se z vrtnicami peča, bo priznal, da je to delo zelo hvaležno. Kdor pa se sam ne mara pečati z vzgojo, pa si vrtnice lahko naroči od vrtnarjev, pri katerih se dobi tudi cepiče, posebno od takih, ki se pečajo samo z vzgojo vrtnic.

Skrbimo za lepoto vsakega kraja, katerega je s pomočjo vrtnic mogoče zelo olepšati.

gsp Pridelek krompirja na Kranjskem znaša za lansko leto 2,309.100 q.

gsp Omela ali ptičji lim (viscum album) se pokončuje najlažje pozimi. Ako se nahaja ta grda zajedalka na mlajših, tanjših vejah, naj se odžaga veja kakih 20 cm pod napadenim mestom. Če pa rase veja na debelejših vejah, jo moramo izrezati z ostrim nožem ali izsekati s sekirico s koreninami vred in rano zamazati.

gsp **Trsna rez in škoda vsled pozebe.** Dasi je našim vinogradnikom in viničarjem po večini znano, da je trtna rez ena najvažnejših opravil v gorici, in se je podajal o tem že često pouk v raznih tečajih, predavanjih in člankih naših strokovnih in drugih listov, vendar se ravno pri rezi najbolj greši; zato ne bo odveč, ako opozorimo v naslednjih vrsticah rezače in vinogradnike na glavne in največje pogoje, poleg tega tudi na posebnosti, ki se imajo upoštevati zlasti pri letošnji rezi. Ako si sedaj natančneje ogledamo posamezne trte, se prepričamo, da bomo morali letošnjo rez brez ozira na vrste deliti na 3 skupine. Najdemo namreč: 1. popolnoma razvite in zdrave, 2. vsled lanske pomladne pozebe dne 13. in 14. aprila, in 3. vsled letošnje zimske pozebe poškodovane trte. a) Popolnoma zdrave trte bo trebalo obrezati celo normalno, kakor je vobče predpisano. Kako se ima izvršiti normalna rez, o tem se je že veliko govorilo in pisalo, vzlic temu še se rezači v mnogih slučajih ne ozirajo na temeljna pravila, da bi upoštevali: način vzgoje, vrsto, moč trte, vzgojni in rodni les itd. Rezač se često ne zaveda in ne pomisli, da je od njegove roke odvisen istoletni pridelek (recimo, da ga ne vzame kaka ujma), nadalje vzgojni in rodni les za bodoče leto. Mnogo bi se doseglo že s tem, ako bi rezač, predno začne rezati, si dotični trs dobro ogledal ter preudaril, koliko mu sme narezati, oziroma pustiti, da se doseže kar največji pridelek, poleg tega pa vzgoji potrebni les. Ko si je ogledal dobro trs, naj si poišče porabne poganjke, pri čemur naj zopet meri na pričakovani pridelek ter upošteva obliko trsa. Praviloma se naj izbero poganjki na lanskeoletnem lesu, po možnosti na spodnjih reznikih, ker se mora trs ohraniti v pravilni višini in ker so le - ti poganjki rodovitni, kar pa je često celo viničarjem neznan. b) Pri onih trtah, na katerih nahajamo vsled lanske pomladne pozebe le posamezne poganjke, ali pa istih na njih niti ni, se bodo morali obrezati poganjki iz starega lesa na kratke reznike, da dobimo potrebni vzgojni les in obenem obdrži trs pravilno obliko, dasi morda pri tem ne bomo mogli pričakovati bogve kakega pridelka. Nasprotno temu naj se poganjki na dveletnem lesu, bodisi da so isti tudi na lanskim ločnjih, primerno obrežejo, da se pospeši s tem po možnosti pridelek. c) Kakor je znano, pozebejo v ostri zimi trte; tudi letos nahajamo vsled hudega mraza pri občutljivih vrstah, kakor so: slankamenka, pošcip, muškatelec in dr. že do 50% pozebljenih očes; v nekaterih nasadih, kjer tvori pošcip poglaviti del, ne moremo vsled tega že vnaprej pričakovati zadovoljivega pridelka. Da pa se škoda kolikor mogoče manjša, bo treba letošnjo rez prav vestno opraviti. Ker je škoda glede na vrsto, okolico, lego in zrelost lesa zelo različna, je pred vsem potrebno, da se ze-

lo natančno preiščejo oči. V to svrhu se odrežejo na vsake vrste (sorte) in lege različno močni poganjki, na katerih se natančno preiščejo vsa očesa. Zdrava očesa so vedno zelena, dočim so pozebla očesa več ali manj črnkasta. V največ slučajih, kjer gre vobče za škodo, so pozebla samo glavna očesa, a stranska očesca so ostala zdrava. Le - ta stranska očesca nam bodo dala sicer poganjke, toda malo grozdja; zato pa bo potrebno, da pri letošnji rezi nadomestimo število pozebljenih očes s tem, da urežemo več reznikov, pustimo daljše ločnje, ali pa namesto samo enega, urežemo dva ločnja.

»Nar. List«.

LISTEK.

Ognjeniki. Peklenski ogenj.

Fr. Pirč.

VIII.

To pot se je Janez še Francetu tako prikupil, da je tudi njemu ponudil najdaljšo viržinko, kar jih je v novomeški glavni trafiki mogel dobiti. Ko smo si vsak svojo zapalili in se prepričali, da dobro »vlečejo«, je Janez svojo zanimivo razpravo zopet nadaljeval:

V kambrijski formaciji ali prvem oddelku starega veka so zasledili šestero prič, katere, čeprav so preko milijon let ekamnele, vendar razločno potrjujejo, da je drevo živalskega življenja maralo vsaj koncem praveka že pognati šestero poglavitnih poganjkov različnih vrst živali. Ne morem vama to natančneje razložiti, ali to si zapomnita, da živali, kakor jih poznamo danes, niso kar tako naenkrat nastale po kakšnem višjem ukazu, kakor smo se še pred 30 leti v šoli učili. Ampak kakor vse, kar vidimo okrog sebe in nad seboj, se je tudi življenje le polagoma od stopnje do stopne razvilo, iz malega števila najpriprošnejših živalic izprva živečih le na dnu morja, so se razrasle, razmnožile, razvrstile druge nove, kakor recimo, iz malega pečka zraste drevesce, pozneje krepko drevo, ki požene v več glavnih vej in te zopet v več malih postranskih vejic. Veliko jih je v eni dobi poginilo in nekatere so za poznejše dobe sploh izginile, le krepkejše med njimi ali živeče v ugodnih razmerah so ostale in se novim razmeram v novih dobah prilagodile ter tem primerno razvile. Ravno tako je bilo z rastlinami in nič drugače ni moglo biti tudi s krono vsega življenja, s človekom samim. Danes, ko po širni zemlji razkopavajo okamenjele ali pa med kamenjem ohranjene živali, ki so živele pred bogve koliko tisoč, morda tudi milijon leti, se dostikrat ne morejo načuditi, kako vse drugačne živali so v prejšnjih vekih živele v dotičnih krajih, kjer danes ni duha ne sluha o njih, kvečjemu če imamo še potomce, ki pa so vsi drugačni

in pravi pritlikavci proti prejšnjim. Vsaj so izkopali po 8 do 10 metrov dolge živali, ki so živele na suhem, med tem, ko od danes na suhem živečih živali take mere niti na polovico nobena ne doseže. In ta navidez čudovit, v resnici pa čisto naraven razvoj se ne da z nobenim sv. pismom utajiti, ker so dokazi tukaj in se vsak, če se potrudi v muzeje večjih mest, lahko na lastne oči prepriča.

Pa za to pot naj vama to kratko pojasnilo zadostuje.

In zdaj preidemo v drugi in tretji oddelek starega veka, to je v silursko in devonsko tvorbo ali formacijo. Kakor sta oba ta oddelka zanimiva, vendar si jih le mimogrede ogledamo. Silurska formacija je posebno zanimiva za to, ker se je v tej dobi odcepil sedmi razrastek živalstva. In ta je najzanimivejši! Ta odcepek je namreč pognal najznamenitejšo vejo v živalstvu in še preko njega. Iz te veje so izšli vreteničarji ali hrbtničarji: ribe, dvoživke, plazilci, ptiči, sesalci. Naposled je na tem zadnjem členku življenjskega razvoja zrasla krona življenja — človek sam. Toda med tem sedmim poganjkom in to krono je še razdalja vekov, ki jih štejejo na milijon letja. V obeh dobah se je vršil hud boj za nadvlado med morjem in suho zemljo. Že obstoječe celine so se vnovič pogreznile v morje, a na drugem kraju so iz morja bile dvignjene zopet nove celine, nove dežele. Življenje v morju je doživelo svoj vrhunec tako po velikem številu, kakor po razvoju v razne vrste. Na dnu morij so lazili po en meter dolgi raki, razni polži, školjke, iglokožci, premo-rožci i. dr., nad njimi po usedlinah koral, katerih vrste grafoliti ni danes več med živimi. Zato pa jih tem več okamenelih, v družbi takrat živečih živali, tvorijo danes ogromne skale in gorovja tudi po naših gorjenjskih planinah in gotovo tudi drugod v nižinah. V mramorju, nastalem v tej dobi, se dobijo ogrodja morskih lilij. Apnenec iz te dobe pa je večinoma zgrajen od koral. Ker je slično kamenje n. pr. tudi po Češkem, nam to spričuje, da je bilo takrat tam in pri nas morje in da so v njem živele tam in pri nas iste, oziroma slične živali. Koral, takrat živeči globoko v morju, so danes v svojih kamnitih grobeh in ti grobovi so danes drzni skalnati robovi v najvišjih vrhah naših planin. To je čudež, kaj ne, tako se vama zdi, ampak take čudeže dela priprosta narava na čisto priprost način.

Pot nas je privedla v tretji oddelek starega veka, v karbonsko formacijo ali premogovo tvorbo. Tu pa se še moramo nekoliko ustaviti. Zakaj v tej dobi se je porodil, če smem tako reči, za človeštvo prevažen zaklad: premog. Ker je premog tako razširjen po celi zemlji, so tej tvorbi dali ime premogova tvorba. Kaj bi bilo človeštvo danes brez premoga? Kako je nastal, je lahko uganiti. Vsaj začetek procesa vidimo n. pr. na ljubljanskem Barju,

kjer režejo šoto, ki jo potem prodajajo za kurivo v Ljubljano. In šota ni nič drugega kot začetek premoga. Že zadnjič sem vama razložil, kako bujni gozdovi so zrasli v teh dobah. Najgostejši gozdovi so bili pač ob jezerskih kotlinah in lagunjah, poraščeni z nižjimi grmičevji. Iz bližnjega gorovja je voda v jezersko kotlino prinašala s seboj grušč, prod in mel. Če jezero ni imelo odtoka, se je dno dvigalo, narasla voda je poplavlila rastlinstvo ob obrežju. Ali pa se je jezero pretrgalo, si napravilo odtok, preplavilo je nagloma cele krajine, zaraščene z gozdovi in sploh z rastlinami. V enem ko drugem slučaju je rastlinstvo prišlo pod vodo, kjer je vsled pomanjkanja zraka le počasi gnilo, ali zogljenelo je, se spremenilo najprej v šoto in čez tisočletja v premog, ko je med tem seveda voda odtekla. Nad tem grobom ali plastjo je zopet zrastle novo rastlinstvo, ki je doživelo isto usodo kot prvo. Zato dobijo v premogokopih razne plasti, med njimi razno kamenito naplavino. Razno terost lege in debelosti premogovih skladov pa so pozneje povzročili tudi potresi in sploh večje spremembe zemeljske skorje, vsled ognjeniških izbruhov. Najstarejše plasti dajejo najboljši premog, takozvani Steinkohle, dočim je premog iz mlajše dobe še bolj lesen in ga imenujejo »Braunkohle« ali rjavi premog (n. pr. v Kočevju). V nekaterih skladih so še popolnoma ohranjeni okameneli deli takratnih rastlin, posameznih vejic in drugih delov. Od najstarejše premogove tvorbe pa do sedaj računajo **25 milijonov let**. V toliko stoletjih pa mislijo, da bo premoga konec, če bi ga tako splošno rabili kot so ga doslej. Premoga seveda ne bo še konec, ampak to je čisto gotovo, da pride v sedanjih premogokopih morda še preje do konca, ker človek globokeje ne bo mogel prodreti.

Tudi moje vržinke ni še konec, ampak že dlje časa sem le brez dima »kadil«. Zato pa, predno gremo v srednji vek, mi boste že dovolili, da si jo zopet prižgem.

Cigan.

Povest; spisal Gregor Samarov.

(Dalje.)

Klavdij je odšel s prijateljem Mihelinom v svojo sobo. V salonu so našli Marijo pl. Ronkurt, ki je prišla slučajno obiskat prijateljico. Evgen je bil njen stari znanec iz mladosti. Stric Klavdij je menil, da se mladina sama najbolje zabava, zato si je dal prinesiti še nekaj steklenic vina v sobo, kjer sta z Mihelinom, kakor vsak večer, kramljala.

Gospodična Ronkurtova je bila krasna deklica s temnimi lasmi in z rjavimi očmi, ki so bile zdaj živahne, zdaj zopet sanjave in tajinstvene, kakor bi gledale v svet, ki ga ne poznamo.

Bila je vesela Evgena in šaljivo podražila njega in Margo. Potem je zopet

govorila z Miranom z ono lahkoto, ki je lastna dobri vzgoji in plemenitemu stanu. Miran, ki je malo občeval v boljši družbi, se je v prijetnem kramljanju z lepo deklico čutil skoro domačega. Začela sta govoriti o godbi, ki je bila Miranu posebno ljuba, čeprav se ni veliko uril v njej. Odprla sta stari glasovir in Marija je zapela nekaj modernih pesmi. Miran je ves radosten poslušal, saj že tako dolgo ni slišal lepega petja. Potem je prosil Marijo, da jo sme spremljati na glasovirju, ker mu njeno spremljevanje ne ugaja tako, kakor je odkrito povedal. Sicer ni poznal not, toda spremljal je pevko na tako čuden način po posluhu, kakor bi stari trubadurji spremljali petje svojih izvoljenk. Marija je bila vsa srečna ter vedno še pela nove pesmi z Miranovim spremljevanjem.

Evgen in Marga sta sicer malo poslušala, sempatja tudi glasno odobrvala iz lepega kotička, v katerem sta na visokem naslonjaču skupaj sedela, še bolj sta pa živela v spominih preteklih otroških let, ki so nanovo oživel, ko sta si gledala v oči in se v njih pogovarjala. V teh spominih se jima je smehljala bodočnost, ki je sicer nista razodevala v besedah, toda v pogledih iz oči v oči in iz srca v srce.

Evgen je vprašal, kako je ta Mihelin postal tako domač pri stricu.

Marga je vzdihnila: »Stric Klavdij,« je rekla, »ga imenuje svojega najboljšega prijatelja, če je, ne vem; tudi moja mati drži veliko nanj, jaz ga pa ne morem trpeti, čeprav je vedno zelo prijazen z menoj in mi prinaša cvetlice, slaščice in mala darila. Takih ljudi ne morem, katerim se ne more pogledati v oči, in Mihelin skriva svoje oči vedno za očala.«

»Prav prijazen je s teboj, prinaša ti darila?« je osuplo rekel Evgen, »kdo pa je, odkod je pa prišel.

»Tega ne vem in najbrž tudi nihče tukaj, ker so mu že večkrat ljudje vpraševali. Stric Klavdij mora najbrž vedeti; k njemu je prišel nekega dne in prinesel pozdrave od starega znanca iz Pariza, kakor je stric pravil. Povabil ga je k obedu, prihajal je vedno pogostejše in že eno leto stanuje v sosednji hiši, ki je tudi stričeva. Vsak dan je na hrani pri nas; za strica je morda zabaven, ker sedita vsak večer v mali sobi in, kar mi nikakor ne dopade, je pijača, ki se je je stric tako privadil. Popolnoma izpremenjen je in —«

»To sem opazil, Marga,« je zaklical Evgen, »oči so mu motne, lica blede in upadla, korak negotov in poprej je bil tako močan in zdrav. Misliš, da pride to od pijače?«

»Bog mi odpusti,« je vzdihnila Marga, »toda ne morem drugače verjeti, čeprav je mati mnenja, da je čisto naravno, če postarna gospoda pri pametnih pogovorih izpraznita stekleničico vina. No, saj boš videl, zdi se mi, da ni več tako prijazno v hiši, kakor poprej. Kakor hladna megla leži nekaj nad nami.«

»Bom videl,« je rekel Evgen, »toda kar se tiče megle, jo bom kmalu pregnal. Prinesel sem toliko življenskega veselja s seboj, da nam bodo vsaki dan rožice cvetele.«

Nato sta poslušala, kajti Marija je vedno Mirana prosila, naj ji tudi zapoje eno pesem. Malo se je obtovljala, nato pa sedel h klavirju in zapel s polnim donečim glasom:

Prihajam iz daljnje dežele
in žene me s kraja v kraj,
le zvezdam moram slediti
od gor do morja in zopet nazaj.

Zdaj našel oči sem blesteče —
svetlejšje kot zvezde žarje.
V nje zreti ne smem, ker bi bile
nevarne za moje srce.

In ustnice našel sem rdeče,
ki vabijo vroče sladko.
Poljube bi dal jim žareče —
a zame slasti ne cveto.

Ker moram tja v daljnje dežele
poromat iz kraja v kraj
in zvezdam slediti za vedno
usoda mi vzela je raj!

A zvezde nikdar ne reko mi,
za koga oči te blešče,
za koga v ljubezniski uri
te ustnice sladko drhte.

Bila je čudovito lepa, tožna melodija in vendar se je glasilo iz pesmi, kakor ponosna moč, in ko je Miran končal, je naglo skočil pokonci, stresel glavo in pogladil kodraste lase s čela, kakor da bi hotel odgnati tožnost, ki je prevevala njegovo petje.

»Izborna, Miran!« je zaklical Evgen. »Nisem te še slišal peti, toda moral bi si misliti, da tudi to znaš, — saj zna vse,« je ponosno rekel in stisnil prijatelju roko.

Marija je slonela na stolu in oči so ji bile vprte v Miranov obraz.

»Neka posebna melodija, gospod Valenta,« je rekla in globoko vzdihnila. »Seže v srce in vendar je tako priprosta. Nisem je še slišala, vendar poznam skoro vse novejšje pesmi.«

»Stara pesem je, gospodična,« je odgovoril Miran in čudno so se mu zasvetile oči, »ciganska pesem, ki še ni v nobeni zbirki.«

Nato je pričel veselo kramljati in se šaliti. Pokazal je čudovite glumaške umetnosti; izginile so različne reči in se na drugem koncu sobe zopet pokazale; posnemal je živalske in ptičje glasove in vse to je storil tako komično, da se mu Evgen in obe deklici niso mogli načuditi. Mislili so, da se še nikoli niso tako zabavali in celo gospa Belarjeva, ki je sempatja prišla pogledat, se ni mogla ločiti od vesele družbe.

Nato je začel Miran izpreminjati obraz, da so mislili čisto druge ljudi videti pred seboj. Tudi ude je zvižal tako, da se je pokazal zdaj kot brezmočni starček, zdaj kot kruljav berač. Pri tem je rabil samo klobuk in ovratnik suknje.

Dočim je tako odmeval smeh v veliki sobi, sta sedela gospod Klavdij Šamon in njegov prijatelj Mihelin v mali sobi. Na mizi pred njima so stali lepo brušeni kozarci, ki jih je Mihelin vedno iznova polnil z rdečim vinom in prazne steklenice postavljali v kot. Hvalil je Evgena in želel Klavdiju srečo, da ima tako nadepolnega in ljubeznivega nečaka zopet doma. »Vendar,« je rekel ter skomignil z ramami, »malo strogega nadzorstva bo pa mladi mož le še potreboval. Prišel je iz lahkomišljenega in nemirnega pariškega življenja in bo nastopil službo. Malo strogi boste morali biti, dragi gospod Šamon, to je vaša dolžnost napram dediču in sam vam bo pozneje hvaležen.

»Se bo zgodilo, se bo zgodilo, dragi prijatelj Mihelin,« je odgovoril Šamon in

jezik se mu je zaletaval. »Kakšna sreča vendar, da vas je moj prijatelj v Bordo meni priporočil. Zdaj imam modrega in zvestega svetovalca poleg sebe, ki me na vse spominja in na vse misli. Star postajam, to čutim in spomin me zapušča, vi ste podpora moje starosti.«

Stisnil je Mihelinu roko in izpraznil kozarec.

»Da, da,« je rekel Mihelin in zopet napolnil čašo, »jaz sem vam koristen in se veselim tega, zdaj morda še enkrat bolj koristen, ker je vaš nečak tukaj, ki bi lahko zlorabljal vašo dobroto in prizanesljivost. Saj veste,« je tako tjavendan rekel in pokrili oči z očali, »vedno je čudno, če se ima dediča v hiši.«

»Dediča v hiši — in zakaj?« je vprašal Klavdij. »Pravzaprav je to najbolj naravna podpora zame in Evgen mi tudi bo to, ko postane bolj resen.«

(Dalje prihodnjič.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:
dr. Vladimir Ravnihar.

»Izgovor -krivca« je naslov veleznimivega privlačnega romana, ki ga priobčuje letos »Slovenski Ilustrovani Tednik«. Spisal je roman znameniti francoski pisatelj Emil Gaborian, katerega znameniti detektivski in kriminalni romani so svetovnoznani. Kdor hoče čitati znameniti detektivski roman »Izgovor krivca«, naj si takoj naroči »Slovenski Ilustrovani Tednik«. Opozarjamo na današnjo prilogo »Slovenskega Doma«. Čitajte jo! Opozarjamo pa čitatelje na tiskovno pomoto, ki je v prilogi, namreč letnica 1913. Ne l. 1913., temveč letos 1914. priobčuje »Slovenski Ilustrovani Tednik«, ta privlačni roman in novi naročniki dobe še vse številke od 15. februarja t. l., odkar izhaja roman »Izgovor krivca«.

Gosp. dopisniku v Šent Jerneju: Vaš dopis je preveč osebni, zato ga ne moremo priobčiti, čeprav smo prepričani, da je vse res. Priporočamo se za bolj stvarne reči. — Gosp. dopisniku v Izlakah: Vaše ime nam je neznan, zato se ne moremo zanesti na resničnost dopisa.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obrestuje vloge na knjižlobo s $4\frac{1}{2}\%$ v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov penuja največjo varnost za vsa tuja denar. Promet na leto do 1400 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše. 6

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Poslovalnica l. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913	K 700.000.000.—
Vlog	K 43.000.000.—
Rezervnega zaklada	K 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo **c. kr. deželne vlade**.
Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 14. marca 1914.

Dunaj: 34 15, 61, 39 43.

Dvignjene v sredo, dne 18. marca 1914.

Brno: 80, 60, 68, 39, 33.

Gradec: 87, 79 32 54 19

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

Sukno

za moške obleke v največji izbiri pri
Lenasi & Gerkman,
Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 4.

Ženske pri motitvah (zastajanju krvi) ne jemlje kroglic, tablet, praška, čaja brez vrednosti. Mojo prijetno zauživalno, preizkušeno zjamčeno neškodljivo sredstvo pomaga zanesljivo. Vsak dan dobim prostovoljna zahvalna pisma. Velika škattja K 4.85 poštne prosto.

Diskretno pošilja dr. med. H. Seemann, Sommerfeld 84 (Niederlausitz.)

Na željo se dopošlje iz dunajske ali budimpeštanske razpošiljalnice, zatorej carinske nepravilne izključene. 94

Kako se pljučne bolezni, dušljivi kašelj in naduha

popolnoma lahko ozdravijo, sporočim vsakemu zastoj. Pošljite frankirano kuverto za odgovor na go. B. Kolenska, Vršovice pri Pragi (Češko.)

Moški in ženske, ki so pri boleznih sečne cevi

(iztok svež in zastaran) brezuspešno poskušali vse mogoče, naj takoj zahtevajo brezplačnega pojasnila o popolnoma neškodljivem, povsod lahko izvršljivem zdravljenju v zaprti kuverti, brez vsakega natiska. Ozdravljenje v okoli 10 dneh. Cena jako zmerna. Ob neuspešnosti znesek nazaj.

Dr. med. J. Seemann, Sommerfeld 84 (Bez. Frankfurt-Oder.)

Potrebna zdravila pošlje ob naročitvi dunajska ali budimpeštanska razpošiljalnica, v izogib vsem carinskim neprilicam. 94

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg vefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K, najlinejši prani puh 12 K. — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernice, 180 cm dolga, 120 cm široka, s 2 zglavniki, vsak 80 cm dolga, 60 cm široka, napolnjen s novim, sivim, jako stihovitnim puhastim postelnim perjem 16 K; napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 8 K, 8 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18—, K 14 70, K 17 80 in K 1—; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4 60, 5 20 in K 5 70; podpernica iz močnatga rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 80, K 14 80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je samonjati, za neugajajoče se vrne denar. 68

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko. Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Neokužen dvor,

zdrave živali, ki dobro pre bavlajo in rade žro, krepko, težko krasno živino, krave, ki dajo veliko mleka in kure, ki neso veliko jajec, imajo vsi kmetovalci, ki se ravna po 10 zapovedih za kmetovalca in primešajo piči 2—3 krat na mesec Mastina. Mastin je dr. Trnkócyja redilno varovalno sredstvo. Živina ne živi samo od tega kar požre, ampak od tega kako da prežveči. — Mastin je bil s prvimi kolajnami odlivan in ga porabljajo milijoni previdnih kmetovalcev. Idu k svojemu trgovcu in kupi zavoj Mastina za 60 vin, 10 zapovedi pa zahtevaj zastoj, tudi če ne želiš Mastina, ali pa piši ti ali tvoj trgovec tvorniški zalogi: Lekarna Trnkócy v Ljubljani, zraven rotovža.

Ta lekarna razpošilja 5 zavojev Mastina za 4 K poštne prosto.

Edina SLOVENSKA orožna tovarna

Kas naslov DRUŽBA: PUŠKARNA „P. WERNIG“ :: BOROVlje - KOROŠKO ::

PIŠITE PO:

CENIK

1914 61

LOVSKE PUŠKE

STRELJIVO POPRAVILA

NAZNANILO.

Dovoljujem si slavnemu občinstvu vljudno naznanjati, da sem prevzel staroznano

trgovino s klobuki Jos. Pok

Ljubljana.

Stari trg št. 14.

Ljubljana.

katero bom vodil pod imenom: Jos. Poka nasl. Jamnik.

Prosim da slavno občinstvo mojemu predniku izkazano zaupanje ohrani tudi meni.

Se prijazno priporočam z vsem spoštovanjem

ANDREJ JAMNIK.

Ali je dobiti točno in neškodljivo učinkujočega sredstva proti

moški oslabelosti?

Velezanimiv opis o presenetljivem razkritju nemškega potovalca po Afriki (pripoznano tudi od številnih nemških in inozemskih profesorjev in zdravnikov) razpošilja za 20 h za poštino v zaprtim dvojnem pismu brez natiska 94

dr. med. H. Seemann, Sommerfeld 84 (Ffo.).

Gospodje vsake starosti, ki so doslej brezuspešno rabili vse mogoče (aparate, kroglice, metode, praške takozvana ojačila itd.), mi bodo po prečitaniu mojega opisa hvaležni. Pišite takoj, ker je na razpolago samo omejeno število eksemplarov.

Vsak teden novosti

volnenega in perilnega blaga
za ženske obleke, svilnate
rute in šerpe samo pri

LENASI & GERKMAN,

Ljubljana, Stritarjeva ul. št. 4.

Tkačna, platno za rjuhe brez
šiva, preproge, zavese odeje,

Vsa oprema za žene in neveste.

Sifilitiki!

Pojasnilno brošuro o hitrem in temeljitem ozdravljenju brez motenja poklica, brez ponovitve, brez živega srebra in drugih strupov, brez vbrizgavanja, brez škodljivih postranskih učinkov

razpošilja diskretno za 20 h za poštino v zaprti kuverti brez kakavega natiska

dr. med. **H. Seemann, Sommerfeld 84**
(Lausitz). 94

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registr. zadr. z omejeno zavezo.

Šelenburgova ulica 4.

Sprejema tudi vloge
v tekočem računu v
zvezi s čekovnim pro-
metom ter jih obre-
stuje od dne vloge
do dne dviga.

Obrestuje hranilne
vloge po

5%

brez vsakega odbitka
rentnega davka, ka-
rega plačuje zadruga
sama.

Dovoljuje izposojila pro-
ti zadostnemu poroštvu
svojim članom. Trgov-
cem, obrtnikom in za-
drugam, ki postanejo čla-
ni, se eskomptujejo me-
nice in vnovčujejo fak-
ture.

Uradne ure vsak dan od 8. do 12. in od 3. do 5. ure, v so-
botah in dnevih pred prazniki od 8. do 1. ure popoldne.

Ustanovljena 1881.

Račun: Pri avstr. pošt. hr. št. 928.406.
Pri ogr. pošt. hran. št. 19.864.

Telefon šteč. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

R. Z. Z. R. Z.

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18

v lastnem združnem domu.

Žiro-konto pri avstro-ogrski banki.

Obrestuje hranilne vloge po 4 ³/₄ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi
ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gospodje:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani.
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani.

Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški.
Franc Jaro, posestnik v Medvodah.
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani.
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervnega zaklada kron 800.000.

Upravno premoženje koncem leta 1912 kron 19,000.000.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—1. popoldne.